

KONCEPCE OCHRANY OBYVATELSTVA

1. [Vyhodnocení Harmonogramu realizace základních opatření ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015](#)
2. [Vyhodnocení stavu realizace Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015](#)
3. [Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020](#)
4. [Harmonogram realizace opatření ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020](#)

(Usnesení Bezpečnostní radou státu č. 3 ze dne 17. ledna 2008)

Vyhodnocení Harmonogramu realizace základních opatření ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015

(příloha k usnesení vlády ze dne 22. dubna 2002 č. 417 ke Koncepci ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015 s doplněním na základě usnesení vlády ze dne 5. ledna 2005 č. 21)

1. Zajistit zapracování opatření ochrany obyvatelstva do havarijních plánů.

Odpovídá: ministr vnitra

*Součinnost: hejtmani, primátor hlavního města Prahy,
přednostové okresních úřadů, primátoři měst Brna, Ostravy
a Plzně*

Termín: 2002

V průběhu roku 2002 byla opatření ochrany obyvatelstva zapracována do tehdejších havarijních plánů okresů, zpracovávaných okresními úřady. V roce 2004 byla tato opatření zapracována do havarijních plánů krajů, zpracovávaných hasičskými záchrannými sbory krajů na základě novelizace vyhlášky Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. Obdobným způsobem byla opatření ochrany obyvatelstva zapracována do vnějších havarijních plánů pro zóny havarijního plánování jaderných energetických zařízení a pro již stanovené zóny havarijního plánování provozovatelů objektů a zařízení, zařazených podle zákona o prevenci závažných havárií do skupiny B. Tento proces nadále pokračuje, neboť zařazování provozovatelů objektů a zařízení krajskými úřady probíhá kontinuálně.

Závěr: Opatření bylo splněno.

2. Zajistit zapracování do typových plánů opatření ochrany obyvatelstva a dalších opatření související s ochranou života, zdraví, majetku a životního prostředí při krizových situacích.

Odpovídá: ministr vnitra

Součinnost: ministerstva a ostatní správní úřady

Termín: 2002

Opatření ochrany obyvatelstva a další opatření související s ochranou života, zdraví, majetku a životního prostředí při krizových situacích byla v průběhu let 2002 – 2004 jednotlivými ministerstvy a ústředními správními úřady podle stanovené gesce zapracována do typových plánů k řešení vybraných druhů krizových situací (viz. usnesení Bezpečnostní rady státu ze dne 14. května 2002 č. 295 k Harmonogramu přípravy a zapracování krizových plánů).

Závěr: Opatření bylo splněno.

- 3. Zapracovat do „Přehledu opatření pro přechod státu z mírového stavu do stavu ohrožení státu nebo válečného stavu a jeho činnost při řešení vojenských krizových situací“ opatření k ochraně obyvatelstva, v souladu s metodikou zpracování plánů obrany.**

Odpovídá: ministr obrany

Součinnost: ministerstva a ostatní správní úřady

Termín: 2002

Opatření ochrany obyvatelstva byla zapracována do „Přehledu opatření pro přechod státu z mírového stavu do stavu ohrožení státu nebo válečného stavu a jeho činnost při řešení vojenských krizových situací“.

Závěr: Opatření bylo splněno.

- 4. Vytvořit podmínky a zahájit profesní, kvalifikační a doplňující profesní vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva.**

Odpovídá: ministr vnitra

Součinnost: ministerstva a ostatní správní úřady

Termín: 2002

Na základě Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení (schválena usnesením Bezpečnostní rady státu ze dne 25. září 2001 č. 211, aktualizována usnesením Bezpečnostní rady státu ze dne 16. listopadu 2005 č. 14.) bylo určeno pět základních cílových skupin vzdělávání, stanoveny vzdělávací programy v deseti modulech, včetně modulu „ochrana obyvatelstva“ a byly zpracovány studijní materiály pro jednotlivé moduly. Vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva probíhá formou studia na vybraných typech vysokých škol, formou kurzů ve vzdělávacích zařízeních Ministerstva vnitra – generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen „MV – GŘ HZS ČR“) a hasičských záchranných sborů krajů (dále jen „HZS krajů“) a v Institutu pro místní správu Praha (školicí středisko Benešov) a dalších akreditovaných vzdělávacích zařízeních. Bezpečnostní rada státu svým usnesením ze dne 3. července 2007 č. 32 schválila Návrh společného minima pro potřeby vzdělávání odborníků v oblasti bezpečnosti, na základě kterého mají vysoké školy možnost akreditovat vlastní studijní programy.

Závěr: Opatření bylo splněno.

- 5. Stanovit požadavky k získání odborné způsobilosti v oblasti ochrany obyvatelstva.**

Odpovídá: ministr vnitra

Termín: 2002

Byly stanoveny požadavky k získání a ověřování odborné způsobilosti v oblasti ochrany obyvatelstva pro příslušníky HZS ČR, zaměstnance zařazené na vybraných funkcích v jednotkách hasičských záchranných sborů podniků a k získání a ověřování zvláštní odborné způsobilosti pro úředníky v sektoru veřejné správy.

Závěr: Opatření bylo splněno.

6. Stanovit zaměření a formy přípravy obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku mimořádných událostí.

Odpovídá: ministr vnitra

Součinnost: ministerstva a ostatní správní úřady

Termín: 2002

MV-GŘ HZS ČR v roce 2004 aktualizovalo „Zaměření a formy preventivně výchovné činnosti na úsecích požární ochrany a ochrany obyvatelstva“. Na základě tohoto dokumentu je mimo jiné realizována příprava obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku mimořádných událostí.

Závěr: Opatření bylo splněno.

7. Vytvořit podmínky pro organizované zapojení nevládních humanitárních organizací při přípravě a realizaci opatření k nouzovému přežití obyvatelstva a poskytování humanitární pomoci.

Odpovídá: ministr vnitra

Termín: 2002

V oblasti humanitární pomoci byly uzavřeny dohody o spolupráci mezi HZS ČR a nevládními humanitárními organizacemi a občanskými sdruženími (Ekumenická rada církví, Česká biskupská konference, Český červený kříž, občanské sdružení ADRA apod.). Jedním z výstupů je práce na projektu vytváření psychosociálních intervenčních týmů k poskytování pomoci při zvládnutí stresu a posttraumatických jevů. Na úrovni MV – GŘ HZS ČR byla utvořena komise ke standardům psychosociální pomoci a v roce 2004 a 2006 byly uskutečněny dvě konference s mezinárodní účastí k uvedené problematice. Ministerstvo vnitra poskytuje nevládním organizacím pro uvedenou oblast dotace (granty).

Závěr: Opatření bylo splněno.

8. Dobudovat systém operačních a informačních středisek integrovaného záchranného systému krajů, včetně zavedení čísla tísňového volání 112.

Odpovídá: ministr vnitra

Součinnost: hejtmani, primátor hl. města Prahy

Termín: 2002

Ve všech krajích byla vybudována krajská operační a informační střediska HZS krajů, která jsou současně operačními a informačními středisky integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“) příslušného kraje. V souladu s koncepčním záměrem Ministerstva vnitra je realizován útlum dřívějších „okresních“ operačních a informačních středisek, respektive jejich integrace do středisek krajských, případně „sektorových“. Byl dokončen projekt zavedení jednotného evropského čísla tísňového volání „112“. Od května 2005 je v provozu všech 14 telefonních center tísňového volání 112 na krajských operačních a informačních střediscích HZS krajů a HZS hl. města Prahy.

Závěr: Opatření bylo splněno.

9. Stanovit koncepci rozvoje chemicko-technické služby Hasičského záchranného sboru České republiky.

Odpovídá: ministr vnitra

Termín: 2002

V roce 2005 byla vydána „Koncepce rozvoje chemické služby Hasičského záchranného sboru České republiky“, která řeší zabezpečení chemické služby u jednotek HZS ČR, úkoly ochrany obyvatelstva a občanů při ochraně před účinky nebezpečných látek, zjišťování, předávání, vyhodnocování údajů o radiační, chemické a biologické situaci při krizových situacích nevojenského i vojenského charakteru. Následně byl vydán Pokyn generálního ředitele HZS ČR č. 30 ze dne 22. prosince 2006, kterým se vydává Řád chemické služby HZS ČR.

Závěr: Opatření bylo splněno.

10. Zabezpečit rozpracování Ministerské směrnice pro civilní nouzové plánování Severoatlantické aliance na léta 2003 – 2004 a 2005 – 2006 v oblasti ochrany obyvatelstva České republiky.

Odpovídá: ministr vnitra

Součinnost: ministerstva a ostatní správní úřady

Termín: 2003 a 2005

Rozpracování uvedených směrnic na podmínky ČR v jednotlivých obdobích bylo provedeno, realizace je pravidelně sledována a vyhodnocení předkládáno k projednání ve Výboru pro civilní nouzové plánování (dále jen „VCNP“).

Závěr: Opatření bylo splněno.

11. Dobudovat a vybavit Operační a informační středisko generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky a připojit na Monitorovací a informační centrum Evropské komise.

Odpovídá: ministr vnitra

Termín: 2003

V objektu MV – GŘ HZS ČR bylo vybudováno operační a informační středisko, které je přímým partnerem pro Monitorovací a informační centrum Evropské komise. Pracoviště operačního a informačního střediska bylo připojeno prostřednictvím komunikační infrastruktury TESTA 2 na elektronický informační systém CECIS, kterým se spravují požadavky, nabídky a realizace mezinárodní pomoci.

Závěr: Opatření bylo splněno.

12. Zahájit materiální vybavení a přípravu složek integrovaného záchranného systému, včetně zařízení civilní ochrany, k plnění úkolů ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech.

Odpovídá: ministr vnitra

Součinnost: ministerstva a ostatní správní úřady

Termín: 2003

Složky IZS jsou vybavovány technikou a materiálem k řešení mimořádných událostí z hlediska současných hrozeb a rizik. K zabezpečení úkolů monitorování radiační situace

Státní úřad pro jadernou bezpečnost v souladu s usnesením vlády ze dne 14. května 2001 č. 478, k Zajištění a obnově činnosti celostátní radiační monitorovací sítě, zajistil vybavení 5 chemických laboratoří HZS ČR a mobilních monitorovacích skupin Policie ČR a Celní správy ČR. Pro určené jednotky HZS krajů byly vydány přístroje radiačního a chemického průzkumu, které svými parametry korespondují se zákonem č. 505/1990 Sb., o metrologii, ve znění pozdějších předpisů. Vybavení Policie ČR a zdravotnické záchranné služby ochrannými prostředky, tak jak bylo navrženo ve variantním rozboru ekonomické náročnosti vybavení základních složek IZS, nebylo do současné doby realizováno.

Vzhledem k finanční situaci HZS ČR neumožňující plně vybavit speciální záchrannářskou technikou všechny stanice HZS krajů, bylo rozhodnuto vybudovat síť tzv. opěrných bodů. K tomu byl vydán Pokyn generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra č. 27 ze dne 25.7.2006, kterým se stanoví opěrné body HZS ČR a typy předurčenosti jednotek požární ochrany pro záchranné práce. V roce 2004 byl v gesci VCNP založen katalog typových činností složek IZS při společném zásahu (dále jen „typová činnost“) pro zásahy na mimořádné události, které mají menší četnost v praktické činnosti složek IZS při zdolávání mimořádných událostí, ale u kterých je ochrana obyvatelstva prioritním úkolem.

Závěr: Úkol byl splněn částečně (úroveň plnění odpovídá disponibilním finančním prostředkům).

13. Vytvořit podmínky k zabezpečení odborné přípravy personálu zařízení civilní ochrany ve vzdělávacích zařízeních v působnosti Ministerstva vnitra.

Odpovídá: ministr vnitra

Součinnost: správní úřady

Termín: 2003

Odborná příprava personálu zařízení civilní ochrany je prováděna ve vzdělávacích zařízeních v působnosti Ministerstva vnitra (Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč a vzdělávací zařízení HZS krajů) v souladu s „Katalogem kurzů personálu zařízení CO“ (vydalo MV – GŘ HZS ČR) a k tomu zpracovanými učebními texty.

Závěr: Opatření bylo splněno.

14. Zabezpečit odsun materiálu civilní ochrany od organizačních složek státu, státních organizací, obcí, právnických osob a podnikajících fyzických osob.

Odpovídá: ministr vnitra

Součinnost: správní úřady

Termín: 2004

Odsun materiálu civilní ochrany z úložišť organizačních složek státu, státních organizací, obcí, právnických osob a podnikajících fyzických osob do skladů MV – GŘ HZS ČR byl ukončen k 31. říjnu 2005. Ve skladech Základny logistiky Olomouc je materiál civilní ochrany tříděn, nepoškozené přístroje a prostředky individuální ochrany zasilány k provedení revizí Opravárenskému závodu Olomouc, poškozený a neupotřebitelný materiál je ekologicky likvidován.

Závěr: Opatření bylo splněno.

15. Zapojit se do vzdělávacích programů k přípravě složek integrovaného záchranného systému pro řešení teroristických útoků, zvláště s použitím zbraní hromadného ničení, v rámci Evropské unie.

Odpovídá: ministr vnitra

*Součinnost: Ministerstvo obrany,
Ministerstvo zdravotnictví,
Ministerstvo zemědělství,
Státní úřad pro jadernou bezpečnost*

Termín: 2004

Vybraní experti jsou zapojováni do kurzů Evropské unie a Organizace spojených národů k problematice poskytování pomoci při záchranných pracích v zahraničí. Složky IZS byly zapojeny do několika cvičení pořádaných v rámci unie s tematikou použití radiologických, jaderných, chemických a biologických zbraní, látek nebo prostředků (CBRN).

Závěr: Opatření bylo splněno.

16. Zapojit se do systematické výměny informací o vážných nehodách a hrozbách teroristických útoků v rámci Evropské unie.

Odpovídá: ministr vnitra

Součinnost: ministerstva a ostatní správní úřady

Termín: 2004

V rámci Evropské unie vznikla a dále vzniká řada varovných a výstražných systémů, které zabezpečují předávání varovných a výstražných informací a zpráv různého charakteru v rámci unie včetně žádostí o poskytnutí pomoci. Kontaktním místem v ČR je operační a informační středisko MV – GŘ HZS ČR, které se podílí i na zapojování ČR do mezinárodních záchranných operací a na poskytování státní humanitární pomoci do zahraničí.

Závěr: Opatření bylo splněno.

17. Na základě analýzy potřeb smluvně zabezpečit nezbytné dodávky prostředků, přístrojů a techniky k zajištění ochrany obyvatelstva, popř. surovin a materiálu pro jejich výrobu pro období stavu ohrožení státu a válečného stavu.

Odpovídá: ministr vnitra

Součinnost: Správa státních hmotných rezerv

Termín: 2005

Probíhá proces zhodnocení skutečných potřeb věcných prostředků nezbytných pro řešení ochrany obyvatelstva za stavu ohrožení státu a válečného stavu s jejich smluvním zajištěním u vybraných dodavatelů formou nezbytných dodávek z existujících zdrojů, ze zdrojů k tomu účelu vytvořených nebo plánovaných zahájení jejich výroby. Plánování a zajišťování věcných zdrojů k řešení krizových situací je součástí krizového plánování (součástí krizových plánů jsou plány nezbytných dodávek). Plán vytváření civilních zdrojů k zajištění bezpečnosti ČR se zpracovává na dvouleté období.

Závěr: Opatření bylo splněno.

18. Technicky dořešit vyrozumění jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí.

Odpovídá: ministr vnitra

Termín: 2005

Jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí jsou postupně, v návaznosti na finanční možnosti obcí, krajů a HZS krajů, vybavovány prostředky, které umožňují cestou příslušného operačního a informačního střediska HZS kraje vyhlášovat jednotkám sborů dobrovolných hasičů obcí požární poplach. Tyto prostředky jsou integrovány do informačních systémů používaných v působnosti HZS ČR. Jako doplňkový způsob je používán systém selektivního výběru dálkově ovládaných elektrických a elektronických sirén.

Závěr: Opatření bylo splněno.

19. Vyhodnotit stav realizace Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015

Odpovídá: ministr vnitra

Součinnost: ministerstva a ostatní ústřední správní úřady

Termín: 2006

Hodnocení Harmonogramu realizace základních opatření ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015 bylo průběžně provedeno se stavem k 30.6.2004 a harmonogram byl aktualizován (viz. usnesení vlády ze dne 5. ledna 2005 č. 21, k Informaci o plnění Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015 s návrhem na její dílčí úpravu).

Závěr: Plnění tohoto opatření souvisí s předkládaným materiálem.

Výhled do roku 2015

- **dokončit kontrolu funkčnosti materiálu civilní ochrany, jeho vyřídění a ekologickou likvidaci nefunkčního materiálu,**

Odpovídá: ministr vnitra

Ve skladech Základny logistiky Olomouc pokračuje posuzování způsobilosti a třídění materiálu civilní ochrany, nefunkční a neupotřebitelný materiál je likvidován v souladu s platnou legislativou. Od roku 2002 do konce roku 2006 Ministerstvo vnitra provedlo likvidaci cca 5.886 tun tohoto materiálu v účetní ceně z EKIS-SAP R3 cca 610 mil. Kč s celkovými rozpočtovými výdaji cca 23 mil. Kč.

Závěr: Opatření je plněno, zařadit do harmonogramu na léta 2013/2020.

- **dokončit obměnu elektrických rotačních sirén za sirény elektronické,**

Odpovídá: ministr vnitra

Od roku 2002 do konce roku 2006 bylo vybudováno 82 elektronických sirén a 121 místních informačních systému (s vlastnostmi elektronických sirén). V rámci rozvoje systému varování a vyrozumění byly v období let 2003 až 2006 obcím podle stanovených kritérií přiděleny dotace na koncové prvky varování v částce 16,117 mil. Kč. V obměně sirén je nezbytné

pokračovat s důrazem na stanovené zóny vnějšího havarijního plánování a na území ohrožená zvláštními povodněmi a na vybudování zpětné diagnostiky k nim.

Závěr: Opatření je plněno, průběžně u sirén, které jsou v majetku HZS ČR. V současné době není předpoklad dokončení obměny elektrických rotačních sirén do roku 2015 v zónách havarijního plánování a na územích ohrožených zvláštními povodněmi, neboť podle stávající legislativy postačují k varování i rotační sirény a majitelé nejsou nuceni provádět jejich obměnu. Zařadit do harmonogramu na léta 2013/2020.

- **vytvořit zásoby pro nouzové přežití a stanovit postupy pro jejich distribuci fyzickým osobám v postižených oblastech,**

Odpovídá: ministr vnitra

Byl zpracován dokument „Způsob realizace opatření nouzového přežití v působnosti HZS ČR“, kterým byl stanoven obsah soupřav materiálu nouzového přežití na centrální, krajské a územní úrovni. Obsah soupřav, zejména na centrální úrovni ve skladech MV – GR HZS ČR, byl rozšířen podle „Harmonogramu opatření vyplývajících z analýzy využitelnosti zásob Základny logistiky Olomouc“ a zpracovány „Zásady ukládání, vyžadování a výdeje zásob pro mimořádné události a krizové stavy ve skladech Základny logistiky Olomouc“. Stávající materiál, pocházející převážně z neupotřebitelných zásob Armády ČR, bude vhodné postupně obměňovat, např. cestou využití zabaveného materiálu, se kterým disponuje Celní správa ČR.

Závěr: Opatření je plněno, zařadit do harmonogramu na léta 2013/2020.

- **zřídit kynologickou službu Hasičského záchranného sboru České republiky,**

Odpovídá: ministr vnitra

V roce 2003 byl vypracován návrh koncepce kynologické služby v působnosti HZS ČR. Byl vydán Pokyn generálního ředitele HZS ČR č. 1 ze dne 7. září 2006, kterým se stanoví podmínky pro zřízení služební kynologie u Hasičského záchranného sboru České republiky. HZS ČR současně intenzivně spolupracuje se složkami IZS, které se záchrannou kynologií aktivně zabývají, popř. využívá statutu poskytnutí osobní a věcné pomoci. Aktivní spolupráce v této oblasti probíhá zejména s Policií ČR, obecní policií a občanskými sdruženími působícími v oblasti záchranné kynologie. Psovodi se psy, kteří jsou držiteli atestů MV – GR HZS ČR pro sutinové vyhledávání pohřešovaných osob (existuje i atest pro plošné vyhledávání) jsou využitelní i pro nasazování v mezinárodních záchranných operacích v rámci vyhledávacích a záchranných jednotek, tzv. USAR odřadů.

Závěr: Opatření bylo splněno, do harmonogramu na léta 2013/2020 nezařazovat.

- **posoudit možnosti převedení záchranných a výcvikových základen Armády České republiky do působnosti Ministerstva vnitra,**

Odpovídá: ministr obrany, ministr vnitra

Ministerstvo obrany předložilo do BRS (usnesení BRS ze dne 18. září 2007 č. 40) a do vlády (usnesení ze dne 22. října 2007 č. 1194) materiál „Transformace resortu Ministerstva obrany“, který byl vládou schválen. Součástí této transformace je návrh, aby byl v plném rozsahu majetkově, finančně a personálně delimitován a předán Hasičskému záchrannému sboru ČR jeden z šesti stávajících záchranných praporů (157. záchranný prapor dislokovaný v posádce Hlučín).

Závěr: Opatření je plněno. Bude převedeno k 1.10.2008

- **vyhodnotit realizaci výuky tematiky ochrany člověka při mimořádných událostech na základních a středních školách a zvážit další postup v této oblasti,**

Odpovídá: ministr vnitra

Součinnost: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Na základě „Pokynu MŠMT k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do školních vzdělávacích programů (Č.j.12050/03-22) ze dne 4. března 2003“ se na základních a středních školách vyučuje tematika ochrany člověka za mimořádných událostí v rozsahu šesti vyučovacích hodin ročně. Uvedená tematika je nově obsažena v rámcovém vzdělávacím programu pro základní školy, který je východiskem pro zpracování jednotlivých školských vzdělávacích programů. Vyhodnocení stavu realizace této výuky bylo provedeno tematickou inspekcí ve školním roce 2003-2004 Českou školní inspekcí, která konstatovala funkční začlenění tematiky ochrana člověka za mimořádných událostí a první pomoci do vzdělávacích programů škol. Její závěry se promítly do přípravy rámcových vzdělávacích programů.

Závěr: Opatření bylo splněno.

- **dokončit materiální vybavení a přípravu složek integrovaného záchranného systému, včetně zařízení civilní ochrany, k plnění úkolů ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech,**

Odpovídá: ministr vnitra

Součinnost: ministerstva a ostatní správní úřady

Zajištění materiálního vybavení složek IZS pro plnění jejich základních úkolů v ochraně obyvatelstva je průřezovým meziresortním úkolem. Dílčí kroky ve vybavení základních složek ochrannými prostředky, detektory RAL a v řešení problematiky dekontaminace složek IZS při společném zásahu již byly uskutečněny a projednávány ve VCNP. Pro HZS ČR a Policii ČR může být další vybavení zajišťováno přímo Ministerstvem vnitra s omezeními plynoucími ze státního rozpočtu na jednotlivá léta. Zdravotnická záchranná služba není vybavena ochrannými prostředky pro práci v prostředí zamořeném nebezpečnými látkami, ani prostředky k provádění dekontaminace, tyto úkoly plní HZS ČR. V dalším období proto bude třeba řešit dovybavení ZZS. Řešení úkolu může probíhat pouze za přímé účasti krajů v koordinaci Ministerstvem zdravotnictví. V dalším období je třeba se zaměřit na koncepční řešení materiálního vybavení k plnění úkolů ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech v působnosti zřizovatelů složek IZS.

Závěr: Opatření je plněno v rámci působnosti dotčených resortů, zařadit do harmonogramu na léta 2013/2020.

- **zapojit se do nově zahajovaných projektů v rámci plnění Akčního programu Evropské unie pro oblast civilní ochrany,**

Odpovídá: ministr vnitra

Součinnost: ministerstva a ostatní ústřední správní úřady

Akční program Evropské unie pro oblast civilní ochrany je pro novou finanční perspektivu pro roky 2007-2013 nahrazen Nástrojem pro financování civilní ochrany, který byl utvářen a připomínkován v průběhu roku 2006, je schválen a cestou tohoto nástroje jsou již financovány aktivity v rámci EU, do kterých se zapojuje i ČR. Mezi tyto aktivity patří například Moduly civilní ochrany, Manuál krizové a nouzové koordinace EU, cvičení v rámci Mechanismu Společenství v oblasti civilní ochrany.

Závěr: Opatření je plněno, zařadit do harmonogramu na léta 2013/2020.

- **zabezpečit realizaci Ministerské směrnice pro civilní nouzové plánování Severoatlantické aliance na příslušné období v oblasti ochrany obyvatelstva České republiky,**

Odpovídá: ministr vnitra

Součinnost: ministerstva a ostatní ústřední správní úřady

Ministerská směrnice civilního nouzového plánování NATO je pravidelně projednávána a schvalována každé dva roky. Zpráva o jejím plnění v průběhu platnosti, respektive celkové vyhodnocení po uplynutí platnosti je předkládáno ke schválení VCNP.

Závěr: Opatření je plněno, zařadit do harmonogramu na léta 2013/2020.

- **analyzovat možnosti a stanovit základní požadavky na projektování staveb, ve kterých dochází ke shromažďování velkého počtu osob a které mohou být potenciálně ohroženy mimořádnými událostmi vyplývajícími z bezpečnostních hrozeb a rizik.**

Odpovídá: ministr vnitra

Pro plnění opatření byla ustanovena pracovní skupina HZS ČR, která zpracovává potřebné analýzy. Ukazuje se však, že by bylo vhodnější zadat tuto problematiku některé z vysokých škol technického zaměření, které mají dostatečnou kapacitu pro zpracování tohoto tématu (včetně vazby na eurokódy, sledování postupových kroků a stanovisek EU).

Závěr: Opatření je plněno, zařadit do harmonogramu na léta 2013/2020.

**Vyhodnocení
stavu realizace Koncepce ochrany obyvatelstva
do roku 2006 s výhledem do roku 2015**

Obsah:

1. Úvod
2. Analýza současného stavu Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015 (vyhodnocení bodu 3. a bodu 4. koncepce)
  - Úkoly občanů, podnikové sféry a veřejné správy
  - Zdokonalování připravenosti složek integrovaného záchranného systému
  - Zvýšení úrovně připravenosti pracovníků veřejné správy, právnických a fyzických osob včetně školní mládeže
  - Základní organizační a technická opatření ochrany obyvatelstva
  - Řešení materiálu civilní ochrany
  - Zásady financování ochrany obyvatelstva
  - Mezinárodní spolupráce
3. Východiska a strategické závěry pro Koncepci do roku 2013 s výhledem do roku 2020
  - Bezpečnostní hrozby
  - Připravenost obyvatelstva
  - Předpokládaný vývoj v profilových oblastech významných pro ochranu obyvatelstva
  - Životní prostředí
  - Zdraví obyvatelstva
  - Demografický vývoj
  - Rizikové faktory demografického vývoje
  - Klíčové oblasti kritické infrastruktury negativně zatížené demografickým vývojem
  - Energetická a surovinová bezpečnost
  - Terorismus
  - Organizovaný zločin
4. Závěr

1. Úvod

Přijetím zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o IZS“) vznikla Ministerstvu vnitra, mimo jiné, také působnost zpracovávat koncepci ochrany obyvatelstva. Jako první byla *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015* (dále jen „Koncepce“), schválená usnesením vlády České republiky ze dne 22. dubna 2002 č. 417, ve které byly stanoveny další směry rozvoje pro občany zvláště citlivých opatření. V rámci procesu realizace tzv. krizové legislativy, jejíž součástí je i zákon o IZS, se civilní ochrana začala měnit na reálně a efektivně fungující systém ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech jako jsou živelní pohromy, průmyslové havárie nebo teroristické útoky, použitelný i při řešení krizových situací nevojenského i vojenského charakteru. Koncepce se stala dalším opatřením pro transformaci civilní ochrany zahájenou v roce 2000.

V Koncepci byl uveden dosavadní stav v oblasti ochrany obyvatelstva v České republice (dále jen „ČR“) a navrženo řešení stávajících problémů, a to i v návaznosti na závazky, které pro ČR aktuálně vyplývaly z mezinárodních úmluv a přijatých dokumentů.

V Koncepci byla ochrana obyvatelstva charakterizována jako *soubor činností a postupů věcně příslušných orgánů, dalších subjektů i jednotlivých občanů, směřujících k minimalizaci dopadů mimořádných událostí na životy a zdraví obyvatelstva, majetek a životní prostředí*. Vycházela ze základních principů, uplatňovaných ve vyspělých zemích světa, na kterých je ochrana obyvatelstva organizována. Především to byla odpovědnost státu za ochranu obyvatelstva.

V Koncepci byla zvýrazněna role *integrovaného záchranného systému* (dále jen „IZS“) a potřeba vybavení jeho složek technikou a materiálem ke zvládnutí následků jakýchkoliv mimořádných událostí včetně možných teroristických útoků s použitím zbraní hromadného ničení. Důraz byl položen i na prohloubení veřejné informovanosti.

Koncepce se také zabývala řešením vazeb a úkolů jednotlivých stupňů veřejné správy, podnikové sféry a občana, materiálním vybavením základních složek IZS, dobudováním systému operačních a informačních středisek IZS, informačním a komunikačním systémem krizového řízení, zvýšením úrovně připravenosti pracovníků veřejné správy, zejména obcí, právnických osob a podnikajících fyzických osob, občanů a školní mládeže, stanovením základních organizačních a technických opatření ochrany obyvatelstva a též stanovením postupu nakládání s materiálem civilní ochrany.

V závěru roku 2004 byla Ministerstvem vnitra zpracována informace o stavu plnění Koncepce s návrhem na její dílčí úpravu. Vláda ČR svým usnesením ze dne 5. ledna 2005 č. 21 vzala výše uvedenou informaci na vědomí a schválila navržené úpravy, které byly do Koncepce zapracovány.

Za období realizace Koncepce se potvrdila správnost opatření k ochraně obyvatelstva před mimořádnými událostmi¹. Analýza plnění Koncepce potvrzuje správnost nastavení hlavních směrů v oblasti ochrany obyvatelstva, zároveň však naznačuje nutné dílčí změny a upřesnění v jednotlivých oblastech a nutnost širšího pojetí opatření v ochraně obyvatelstva.

---

¹ Zpráva o stavu zajištění bezpečnosti České republiky v oblasti ochrany před mimořádnými událostmi, schválená usnesením vlády ČR ze dne 15. března 2006 č. 263

2. Analýza současného stavu Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015 (vyhodnocení bodu 3. a bodu 4. koncepce)

2.1. Úkoly občanů, podnikové sféry a veřejné správy

Občan

Občanům je trvale poskytována možnost získávat informace od orgánů veřejné správy prostřednictvím jejich webových stránek, hromadných informačních prostředků, tiskovin apod. K dispozici občanům je internetová stránka Ministerstva vnitra, která je využívána zejména v situacích, kdy se občané cítí ohroženi, např. při povodních a teroristických útocích v různých částech světa. Informace o charakteru možného ohrožení, připravovaných opatřeních, způsobu jejich provedení a doporučeném chování při hrozbě nebo vzniku mimořádné události, mají možnost občané získávat i na akcích preventivně výchovného charakteru pořádaných zejména Hasičským záchranným sborem ČR (dále jen „HZS ČR“) ve spolupráci se složkami IZS, orgány veřejné správy a dalšími organizacemi.

Cílem opatření orgánů státu a orgánů územních samosprávních celků při přípravě na mimořádné události a jejich řešení je ochrana života, zdraví a majetku občanů pobývajících na území ČR. Občanovi poskytují bezprostřední pomoc zejména složky IZS, orgány obcí a zaměstnavatelé.

Většina občanů není dosud dostatečně informována a připravena správně reagovat na mimořádné události a poskytnout pomoc sobě a svým blízkým. Občané neznají dostatečně svá práva a povinnosti při vzniku mimořádných událostí a krizových situací. Dostávají se tak do role pasivního objektu, zcela závislého na činnosti profesionálních sborů a služeb, tj. složek IZS a humanitárních organizací. Tento problém může být ještě umocněn existencí jazykové bariéry v důsledku zvyšující se migrace osob do zemí Evropské unie (dále jen „EU“), ČR nevyjímaje. V oblasti informovanosti a připravenosti občanů na mimořádné události se jeví jako nezbytné zohlednit nepříznivý demografický vývoj populace v ČR (nárůst počtu obyvatel v důchodovém věku odkázaných ve větší míře na cizí pomoc). To vše přispívá k nízkému pocitu bezpečí občanů.

Obec

Obec při plnění svých úkolů ochrany veřejného zájmu tvoří základní prvek veřejné správy při zabezpečování opatření ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech a krizových situacích. Měla by sehrávat rozhodující úlohu při informování o možných ohroženích, plánovaných opatřeních a postupu při řešení následků mimořádných událostí a při organizování pomoci postiženému obyvatelstvu. Zejména menší obce však tuto funkci dostatečně neplní. Příčinou je většinou nedostatečné personální a finanční zabezpečení. Vhodným prostředkem pro zlepšení preventivně výchovné činnosti je využití stávajících informačních a poradenských center při obecních úřadech.

Přesto se postupně obcím daří prosazovat odpovědnost za ochranu obyvatelstva, zejména u obcí s rozšířenou působností. Obecní úřady zabezpečují především úkoly stanovené havarijním plánem, povodňovými plány, plány rozvoje vodovodů a kanalizací atd., a jako orgán krizového řízení i krizovým plánem.

Dále se podílejí se na provádění záchranných a likvidačních prací a nouzovém přežití obyvatelstva obce, zajišťování vyrozumění, varování a podávání tísňových informací, evakuace a ukrytí. Některé obce také spravují věcné prostředky včetně prostředků individuální ochrany, které získaly podle požadavků do majetku obcí od státu bezúplatným převodem. Na podporu plnění těchto úkolů mohou být obcím poskytovány příspěvky ze

státního rozpočtu² a státní dotace³.

Zvláštní pozornost je věnována zdravotnickým a sociálním zařízením, školám, předškolním zařízením a školským zařízením umístěným v obci. Obecní úřady také zabezpečují v součinnosti s Ministerstvem zahraničních věcí seznamování na území obce dislokovaných zastupitelských úřadů cizích států a mezinárodních organizací akreditovaných na území ČR s charakterem možného ohrožení, s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi a ochranou obyvatelstva.

Dosud se nepodařilo u obcí využít dostatečně možnosti vytváření zařízení civilní ochrany (dále jen „zařízení CO“) k plnění úkolů ochrany obyvatelstva. Příčina může být např. v nedostatečné informovanosti starostů obcí, neujasněnosti úlohy těchto zařízení nebo v problematice materiálního a finančního zabezpečení.

K plnění úkolů obcí v oblasti ochrany obyvatelstva se počítá především s využitím jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí, s jejich zapojením do zařízení CO, která jsou jedním z nástrojů pro plnění zákonem stanovených úkolů v oblasti ochrany obyvatelstva. Zřizovat tato zařízení, zejména na bázi vybraných jednotek požární ochrany, členů občanských sdružení působících na úseku požární ochrany nezařazených do jednotek požární ochrany a členů dalších občanských sdružení na základě dobrovolného závazku plnit úkoly v zařízeních CO, se ukazuje jako účelné.

Přípravu určených pracovníků obce k řešení úkolů ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech organizuje obecní úřad a hasičský záchranný sbor kraje (dále jen „HZS kraje“). Realizaci těchto opatření zabezpečují v první řadě základní složky IZS. Při vzniku mimořádné události, jejíž rozsah je nad rámec možností obce, jsou opatření k ochraně obyvatelstva zabezpečována z úrovně obce s rozšířenou působností nebo z úrovně kraje a HZS kraje.

Právnícké osoby a podnikající fyzické osoby

Právnícké osoby a podnikající fyzické osoby (zaměstnavatelé) při zabezpečování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci plní i opatření pro případ zdolávání mimořádných událostí⁴, bezprostředně zajišťují úkoly ochrany obyvatelstva ve vztahu ke svým zaměstnancům. Sehrávají v součinnosti s obcí a HZS kraje rozhodující úlohu při informování o možných ohroženích, plánovaných opatřeních a postupu při řešení následků mimořádných událostí a při organizování pomoci postiženým zaměstnancům.

U určených právníckých osob a podnikajících fyzických osob byla opatření ochrany obyvatelstva zapracována do plánů krizové připravenosti. Zařazením do havarijních plánů, plní úkoly v oblasti ochrany obyvatelstva v rozsahu jim stanoveném těmito plány. Vůči svým zaměstnancům zabezpečují informování o hrozících mimořádných událostech a plánovaných opatřeních, varování, evakuaci, popř. ukrytí, organizování záchranných prací a organizování přípravy k sebeochraně a vzájemné pomoci. Směrem k územním orgánům a státním orgánům zabezpečují vyrozumívání při vzniku mimořádné události.

K plnění úkolů ochrany zaměstnanců jsou především využívány jednotky HZS podniků nebo jednotky sborů dobrovolných hasičů podniků. Pro plnění zákonem stanovených úkolů v oblasti ochrany obyvatelstva jsou u právníckých a podnikajících fyzických osob postupně zřizována zařízení CO. Jejich celkový počet na konci roku 2006 dosáhl 151. Uvedené

² § 62 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

³ § 7 odst. 1 písm. c) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů

⁴ ustanovení §102 odst. 6 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

jednotky a zařízení CO se budou podílet především na zabezpečení evakuace (doprovod a péče o evakuované), zabezpečení nouzového přežití, organizování humanitární pomoci, zjišťování a označování nebezpečných oblastí a provádění dekontaminace.

Z dosavadních poznatků vyplývá, že právnické osoby a podnikající fyzické osoby dostatečně nevyužívají možnosti uplatnit výdaje na činnost zařízení CO jako součást výdajů (nákladů) vynaložených na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů⁵. Proběhla řada jednání mezi HZS krajů, právnickými osobami a podnikajícími fyzickými osobami a občanskými sdruženími na regionální úrovni. Pravidelně byla prováděna zaměstnání s pracovníky ochrany obyvatelstva HZS krajů a to zejména k ujasnění základního organizačního složení zařízení CO a doporučených věcných prostředků.

Orgány kraje

Orgány kraje zajišťují, organizují a koordinují přípravu na realizaci opatření v oblasti ochrany obyvatelstva ve své územní působnosti.

Významnou úlohu na krajské úrovni sehrávají HZS krajů, které plní úkoly orgánů krajů a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností v zajišťování přípravy na mimořádné události, provádění záchranných a likvidačních prací a ochrany obyvatelstva.

Pro řešení následků jednotlivých mimořádných událostí a zmírnění dopadů krizových situací byla opatření ochrany obyvatelstva zapracována do havarijního plánu krajů a vnějších havarijních plánů a podle aktuálních potřeb jsou dále průběžně upřesňována.

Ministerstva a jiné ústřední správní úřady

V oblasti ochrany obyvatelstva jsou působnosti a pravomoci státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob upraveny především zákonem o IZS, krizovým zákonem a dalšími právními předpisy, zejména zákoníkem práce.

Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen „MV – GR HZS ČR“) sehrává v oblasti ochrany obyvatelstva rozhodující úlohu při sjednocování postupu ministerstev a ostatních správních úřadů, krajských úřadů, obecních úřadů, právnických osob a podnikajících fyzických osob. Opatření ochrany obyvatelstva a další opatření související s ochranou života, zdraví, majetku a životního prostředí při krizových situacích byla ve spolupráci s ministerstvy a ostatními ústředními správními úřady zapracována do vydaných typových plánů. Při plánování opatření v oblasti ochrany veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti spolupracuje s Policií ČR a koordinaci s ministerstvy a ostatními úřady v této oblasti zabezpečuje ve spolupráci s odborem bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra.

2.2. Zdokonalování připravenosti složek integrovaného záchranného systému

Složky IZS jsou postupně vybavovány technikou a materiálem tak, aby byly schopny pružně zvládat následky jakýchkoliv mimořádných událostí včetně možných teroristických útoků i s použitím chemických, biologických, radiologických a jaderných zbraní, látek nebo prostředků (dále jen „CBRN“).

Získat materiální vybavení pro složky IZS pro plnění jejich základních úkolů v ochraně obyvatelstva je průřezovým meziresortním úkolem, který může Ministerstvo vnitra přímo

---

⁵ ustanovení § 24 odst. 2 písm. zk) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

řešit jen v rámci HZS ČR a Policie ČR s omezeními plynoucími ze státních rozpočtů na jednotlivá léta. Prostředky uvolňované státem pro jednotky sboru dobrovolných hasičů obcí (dále jen „SDH obcí“) jsou jedinou významnější dotací státu pro tyto účely věnovanou mimo resort Ministerstva vnitra, přitom jsou a musí být využívány prioritně pro účely zajištění plošného pokrytí území státu jednotkami požární ochrany a nutnou obnovu techniky těchto jednotek. Prostředky na materiální vybavení složek IZS formou grantů jsou svým objemem nedostačující až nevýznamné. Vzhledem k finanční situaci HZS ČR neumožňující plně vybavit speciální záchranářskou technikou všechny stanice HZS ČR, bylo rozhodnuto vybudovat z vytypovaných stanic HZS krajů síť tzv. opěrných bodů vybavených vedle běžné požární techniky i technikou a materiály umožňujícími zásah na speciální druh mimořádné události. Současně s budováním opěrných bodů byla stanovena předurčenost jednotek požární ochrany pro záchranné práce. K vyšší vybavenosti opěrných bodů přispívají pohotovostní zásoby Správy státních hmotných rezerv (dále jen „SSHR“) ochraňované HZS krajů.

Na základě vyhodnocení účasti Policie ČR na několika významných cvičeních složek IZS bylo navrženo a následně přijato usnesení ze 30. schůze Výboru pro civilní nouzové plánování ze dne 13. prosince 2005 č. 238 ke Zprávě o dopracovaném návrhu na doporučenou soupravu ochranných prostředků pro zdravotnickou záchrannou službu a Policii ČR a způsobu postupného vybavování Policie ČR ochrannými prostředky, uvolnění finančních prostředků na alespoň minimální vybavení hlídek Policie ČR ochrannými prostředky. Součástí této zprávy bylo i vyčíslení finančních nákladů na jejich pořízení. K jejich uvolnění však do současné doby nedošlo. Pro Policii ČR byly vládou uvolněny finanční prostředky na nákup ochranných prostředků proti ptačí chřipce. Na základě takto pořízených ochranných prostředků by od roku 2008 měl být každý vůz Policie ČR v barevném provedení policie vybaven balíčkem obsahujícím ochranné brýle, roušky, rukavice a jednorázové ochranné obleky pro dvě osoby. Tyto ochranné prostředky mohou být v rozsahu omezeném jejich ochrannými vlastnostmi využity i při plnění opatření policie v souvislosti s ochrannou obyvatelstva. Pokud se toto opatření podaří zdárně dokončit, bude to znamenat výrazné zvýšení využitelnosti Policie ČR pro plnění úkolů při ochraně obyvatelstva. Je dále vyvíjeno enormní úsilí, aby alespoň vybrané síly a prostředky základních složek IZS byly vybaveny v dostatečné míře zejména osobními dozimetry.

K ostatním složkám IZS patří také vyčleněné síly a prostředky Armády ČR, především vojenské záchranné útvary (dále jen „VZÚ“). Tyto útvary jsou svým charakterem výjimečné a ve struktuře Armády ČR zaujímají díky svému vybavení, výcviku a použití zvláštní postavení. Od doby přijetí Koncepce se transformovaly do podoby šesti záchranných praporů v podřízenosti 15. ženijní záchranné brigády dislokované v posádce Bechyně. Všechny kraje využily možnost zařadit síly a prostředky VZÚ do poplachových plánů IZS krajů, havarijních plánů krajů a vnějších havarijních plánů. Na základě vládou schváleného dokumentu *Transformace resortu Ministerstva obrany*⁶ však budou VZÚ zásadním způsobem reorganizovány na dvě samostatné záchranné rotý a dva ženijní prapory, 157. záchranný prapor HLUČÍN bude v plném rozsahu majetkově, finančně a personálně delimitován a předán HZS ČR.

Byla přijata *Koncepce chemické služby Hasičského záchranného sboru České republiky*, která kromě zabezpečení chemické služby u jednotek HZS ČR řeší úkoly ochrany obyvatelstva v oblasti zjišťování, předávání, vyhodnocování a využívání údajů o radiační, chemické a biologické situaci při řešení krizových situací spojených s teroristickými útoky, za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu a při mimořádných událostech v zahraničí.

---

⁶ usnesení vlády ČR ze dne 22. října 2007 č. 1194

V oblasti humanitární pomoci byly MV-GŘ HZS ČR uzavřeny dohody o spolupráci s Ekumenickou radou církví, Českou biskupskou konferencí, Českým červeným křížem a občanským sdružením ADRA. Jedním z výstupů je spolupráce na projektu vytváření psychosociálních intervenčních týmů k poskytování pomoci při zvládnutí stresu a posttraumatických jevů. Obdobné dohody jsou uzavírány HZS krajů. Na podporu jejich činnosti jsou vyhlašovány granty.

V oblasti krizového řízení je vytvářen informační systém, kde budou aktivovány také mechanismy k informačnímu zabezpečení v oblasti ochrany obyvatelstva a majetkových hodnot.

V souladu s dokumentem *Zaměření rozvoje operačních a informačních středisek IZS na úrovni krajů* dochází k postupné integraci činnosti bývalých „okresních“ operačních středisek a jejich činnost je slučována do krajských nebo „sektorových“ operačních a informačních středisek HZS krajů (k 31. březnu 2007 byla utlumena činnost 34 „okresních“ operačních a informačních středisek). Ve všech krajích jsou vybudována operační a informační střediska HZS krajů, většina z nich byla vybudována nově. V souvislosti s jejich výstavbou byla vždy posuzována možnost integrace všech základních složek IZS do společného operačního střediska.

Příslušné orgány ČR se postupně zapojují do informačních systémů EU v oblasti výměny informací o vážných nehodách a hrozbách teroristických útoků. Operační a informační středisko MV-GŘ HZS ČR (dále jen "OPIS MV-GŘ HZS ČR") je kontaktním místem oproti MIC (Monitoring and Information Centre) EU. V rámci Akčního programu EU pro oblast civilní ochrany jsou příslušné orgány postupně zapojovány do dalších nově vytvářených programů:

Přes krátkou dobu plnohodnotného členství v EU se ČR v roce 2004 zapojila do projektu „Mapování rizik“ (Risk Mapping), který probíhá v rámci 6. rámcového výzkumného programu Společného výzkumného střediska EU. Dále se podílí na zpracování podkladů do projektu „Stanovení a řízení rizika v městských oblastech“ (Assessment and Management of Risks in Urban Areas). Závěry z realizace uvedených projektů jsou využity při přípravě managementu a velitelů složek IZS. ČR se účastní některých mezinárodních cvičení v rámci tzv. „Mechanismu zesílené spolupráce Společenství při asistenčních zásazích v oblasti civilní ochrany“.

Byly stanoveny požadavky na odbornou způsobilost v oblasti ochrany obyvatelstva pro příslušníky HZS ČR, zaměstnance zařazené na vybraných funkcích v jednotkách HZS podniků a zvláštní odbornou způsobilost pro úředníky ve správních úřadech. Kurzy k získání odborné způsobilosti pro příslušníky HZS ČR jsou realizovány vzdělávacími zařízeními MV-GŘ HZS ČR.

Při vzniku požadavků na odbornou způsobilost příslušníků vyčleněných pro zapojení do mezinárodních aktivit byly stanoveny dva základní cíle: provést výběr osob a zabezpečit jejich jazykovou průpravu a zapojit se do vzdělávacích programů.

Odborná příprava personálu zařízení CO ve vzdělávacích zařízeních v působnosti Ministerstva vnitra a vzdělávacích zařízeních HZS krajů se realizuje na základě schválených učebních osnov, ke kterým budou vydány učební texty.

2.3. Zvýšení úrovně připravenosti pracovníků veřejné správy, právnických a fyzických osob včetně školní mládeže

Za řízení a koordinaci vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva odpovídá

Ministerstvo vnitra, které stanovilo požadavky k získání odborné způsobilosti.

Usnesením Bezpečnostní rady státu (dále jen „BRS“) ze dne 16. listopadu 2004 č. 14 byla schválena Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení (nahradila obdobnou koncepci z roku 2001), která pokrývá problematiku vzdělávání v oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, obrany státu, ochrany ekonomiky, hospodářských a dalších opatření pro krizové stavy, vnitřní bezpečnosti a pořádku, požární ochrany a IZS. V souladu s harmonogramem prací, který je součástí této koncepce, byly zpracovány učební materiály k jednotlivým vzdělávacím modulům, včetně modulu ochrana obyvatelstva. Systém přípravy osob zahrnuje získání kvalifikace cestou vyššího odborného nebo vysokoškolského vzdělání a další profesní vzdělávání. V prvním případě se jedná o vzdělávání v rámci programů, akreditovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“). Další profesní vzdělávání je určeno pro cílové skupiny osob se zaměřením na prohloubení kvalifikace potřebné k výkonu funkce nebo činnosti v oblasti krizového řízení nebo doplnění potřebných znalostí pro konkrétní funkce nebo činnosti.

Usnesením BRS ze dne 3. července 2007 č. 32 byl schválen *Návrh společného minima pro potřeby vzdělávání odborníků v oblasti bezpečnosti*. Tento dokument stanovuje jednotný vědomostní základ pro vysokoškolské vzdělávání odborníků působících v oblasti bezpečnosti, na základě kterého mají vysoké školy možnost akreditovat vlastní studijní programy. Cílem tohoto kroku je snaha dosáhnout určitého sjednocení přípravy vysokoškolsky vzdělaných odborníků v uvedené oblasti.

Jednou z cílových skupin, stanovených koncepcí vzdělávání, jsou volení funkcionáři, zejména starostové obcí, jejichž příprava v oblasti krizového řízení a ochrany obyvatelstva probíhala zpravidla jedenkrát za volební období.

Institutem pro místní správu Praha a dalšími akreditovanými vzdělávacími zařízeními byly organizovány kurzy k získání nebo obnovení zvláštní odborné způsobilosti pro úředníky orgánů veřejné správy.

MV-GRĚ HZS ČR v roce 2004 aktualizovalo *Zaměření a formy preventivně výchovné činnosti na úsecích požární ochrany a ochrany obyvatelstva*. Na základě tohoto dokumentu je realizována příprava obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku mimořádných událostí.

Na základě pokynu vydaného MŠMT se na základních a středních školách vyučuje tematika ochrany člověka za mimořádných událostí v rozsahu šesti vyučovacích hodin ročně. Uvedená tematika je nyní obsažena ve školních vzdělávacích programech základních škol, které byly vytvořeny na základě rámcových vzdělávacích programů základního vzdělávání. Do všech základních a středních škol byla distribuována metodická příručka pro učitele *Ochrana člověka za mimořádných událostí* a další publikace a výukové filmy zaměřené na chování při povodních, při úniku nebezpečných látek a na poskytování první pomoci. K výuce byly vydány učebnice pro žáky a metodické příručky pro učitele, které prošly schvalovacím řízením na MŠMT. Na přípravě učitelů k výuce uvedené tematiky se aktivně podílejí lektori HZS ČR ve spolupráci s odbory školství krajských úřadů, Národním institutem pro další vzdělávání a obdobnými vzdělávacími zařízeními. V letech 2003 – 2006 bylo takto připraveno v 370 kurzech více než 8 000 učitelů. Ve stejném období se ve školách uskutečnilo dalších cca 10 000 vzdělávacích a informačních akcí.

V přípravě ostatního obyvatelstva sehrávaly rozhodující roli především základní a ostatní složky IZS, nejvíce k tom byly využívány internetové stránky, dny otevřených dveří, ukázky činnosti na veřejnosti, prezentace a články ve sdělovacích prostředcích, vydávání letáků, brožur, publikací a dalších propagačních materiálů. V rámci preventivně informačního

projektu „*Bezpečné cestování*“ byly využity plochy v prostředcích hromadné dopravy.

2.4. Základní organizační a technická opatření ochrany obyvatelstva

MV-GŘ HZS ČR zabezpečovalo a koordinovalo organizační a technická opatření v oblasti ochrany obyvatelstva, především varování a informování obyvatelstva, vyrozumění orgánů krizového řízení a složek IZS.

Současný systém varování, který je zajišťován a provozován MV-GŘ HZS ČR, je udržován v trvalé pohotovosti a zabezpečuje varování obyvatelstva při reálně hrozící nebo již nastalé mimořádné události během několika minut. Systém je tvořen infrastrukturou vysílačů, vyrozumívacími centry a koncovými prvky varování, které je možno dálkově aktivovat ze tří úrovní. Pomocí sítě 154 vysílačů ovládajících 5 757 koncových prvků varování je zajištěno pokrytí 90 % území ČR varovným signálem. Nejpočetnějším typem koncového prvku varování i nadále zůstávají elektrické rotační sirény (celkem 4 878 ks), které mají z hlediska současných požadavků jen nízké užitné vlastnosti a jsou proto postupně nahrazovány sirénami elektronickými. V posledních letech jsou v řadě obcí a měst nahrazovány zastaralé a mnohdy nefunkční obecní rozhlasové moderními elektronickými systémy varování a vyrozumění.

V oblasti varování obyvatelstva se osvědčilo zavedení jediného varovného signálu „*všeobecná výstraha*“ s následnou tísňovou informací o hrozící nebo vzniklé mimořádné události, což bylo potvrzeno i při povodních. Do povědomí veřejnosti se dostalo pravidelné provádění akustické zkoušky sirén každou první středu v měsíci ve 12,00 hodin.

Jednotky SDH obcí jsou postupně, v návaznosti na finanční možnosti HZS krajů, vybavovány prostředky umožňujícími jim vyhlásit požární poplach dálkově přímo z operačního střediska HZS kraje. Současně je zabezpečeno selektivní ovládání sirén v obci pro vyhlášení požárního poplachu jednotce SDH obce z operačního střediska HZS kraje.

Byl dokončen projekt zavedení jednotného evropského tísňového volání „112“. Od května 2005 je v provozu všech 14 telefonních center tísňového volání 112 na operačních a informačních střediscích HZS krajů a HZS hl. města Prahy. Vyhodnocení zavedení jednotného evropského čísla tísňového volání „112“ bylo v roce 2006 projednáno vládou ČR⁷.

Pro zabezpečování úkrytí obyvatelstva v souladu s Koncepcí, stát již neposkytuje dotace na výstavbu a rekonstrukce ochranných systémů podzemních dopravních staveb a stálých úkrytů, ani netrvá na zachování jejich účelu v mírové době. Pokračoval proces vyřazování stálých úkrytů z evidence, vedené podle zákona o IZS hasičskými záchrannými sbory krajů. Na základě žádostí majitelů stálých úkrytů nebo podnětu příslušného HZS kraje bylo v letech 2002 – 2006 vyřazeno z evidence téměř 1 500 stálých úkrytů. K 31.12.2006 zůstalo v evidenci celkem 3 709 stálých úkrytů s kapacitou 721 924 ukryvaných osob.

Na druhé straně vznikla potřeba analyzovat možnosti pro stanovení základních požadavků ochrany obyvatelstva na projektování staveb, v nichž dochází ke shromažďování velkého počtu osob (např. nákupní centra, kulturní a sportovní zařízení a jiné multifunkční objekty). K řešení tohoto úkolu byla ustanovena pracovní skupina HZS ČR, ukazuje se však, že by bylo vhodnější zadat tuto problematiku některé z vysokých škol, např. VŠB – TU Ostrava, která má dostatečnou kapacitu pro zpracování tohoto tématu (včetně vazby na eurokódy, sledování postupových kroků a stanovisek EU).

K ochraně osob před radioaktivní kontaminací a účinky nebezpečných látek se

---

⁷ usnesení vlády ČR ze dne 29. března 2006 č. 314

předpokládá využívat zejména ochranných vlastností staveb (improvizované ukrytí) a k ochraně dýchacích cest, očí a povrchu těla používat improvizované prostředky ochrany.

K zabezpečení nouzového přežití obyvatelstva při mimořádných událostech byla využívána zejména vytipovaná vhodná stacionární zařízení s možností ubytování a stravování. Opatření jsou řešena v havarijních plánech krajů. K 31.12.2006 bylo u HZS krajů vytvořeno 219 souprav materiálu nouzového přežití k okamžitému použití na stanicích HZS a 85 souprav materiálu k následnému použití u územních odborů. V působnosti HZS krajů bylo pořízeno 8 kontejnerů nouzového přežití s kapacitou pro 25-50 osob. Pořizování kontejnerů nouzového přežití bude pokračovat do dosažení stanoveného počtu 15 ks. Na centrální úrovni je v současné době vytvořeno 3 000 ubytovacích míst v materiálních základnách humanitární pomoci. Z toho u HZS ČR je vytvořeno 5 souprav pro celkem 750 osob a u Armády ČR je připraveno nouzové ubytování pro 2250 osob. Jsou připravena organizační opatření k jejich operativnímu použití.

Usnesením vlády ze dne 15. prosince 2004 č. 1276 byl schválen *Harmonogram dalšího postupu se stanovením odpovědnosti za plnění jednotlivých úkolů při zabezpečování zjišťování, předávání, vyhodnocování a využívání údajů o radiační, chemické a biologické situaci za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu, při řešení krizových situací spojených s teroristickými útoky a pro řešení mimořádných událostí v zahraničí* (dále jen „Harmonogram CBRN“). Tento byl následně aktualizován usnesením vlády ČR ze dne 26. dubna 2006 č. 471, kterým došlo k dalšímu upřesnění zadaných úkolů včetně termínů jejich plnění. Cílem je vytvoření systému, který bude reagovat na rizika spojená s použitím CBRN a bude předpokladem pro přijímání efektivních opatření k ochraně obyvatelstva. Dotčené resorty budou vzájemně sdílet informace týkající se chemické, biologické a radiační situace. Ty informace budou shromažďovány a vyhodnocovány a spolu s návrhy opatření na ochranu obyvatelstva předávány jako podklady pro rozhodování orgánům krizového řízení. Tento proces bude realizován podle závažnosti vzniklé situace na národní a krajské úrovni cestou MV-GŘ HZS ČR a HZS krajů. V rámci OPIS MV-GŘ HZS ČR jsou vyčleněny prostory pro Národní koordinační a vyhodnocovací středisko zbraní hromadného ničení, obdobná vyhodnocovací střediska jsou budována na úrovni HZS krajů. Uvedená střediska budou součástí systémového řešení situací spojených s použitím CBRN. Tento systém bude předpokladem také pro přijímání nezbytných opatření k ochraně obyvatelstva a občanů ČR v zahraničí v souvislosti s aktuálními hrozbami teroristických útoků.

Jedním z prvotních úkolů stanovených v Harmonogramu CBRN bylo zpracovat podklady k návrhům na legislativní změny potřebné k zabezpečení právního rámce řešené problematiky. Legislativní opatření vztahující se k dané problematice byla řešena také v návaznosti na bod č. 10/2 materiálu *Návrh optimalizace současného bezpečnostního systému České republiky*.⁸ Souběžně s pracemi na legislativě probíhá též technická příprava na vyhodnocování CBRN situace, v jejímž rámci byla organizována cvičení INTEX zaměřená na zjišťování, předávání, vyhodnocování a využívání údajů o radiační, chemické a biologické situaci podle standardů NATO. Probíhá výběr vhodného hardwaru a testování dostupných počítačových programů pro vyhodnocování CBRN situace.

Organizace výzkumu a vývoje v oblasti ochrany obyvatelstva je řešena prostřednictvím jednoho centrálního pracoviště v působnosti Ministerstva vnitra, odpovědného za analytické, syntetické a koncepční práce v oblasti ochrany obyvatelstva, získávání informací o nové technice a nových technologiích ve světě, vlastní doplňkový a aplikační výzkum a transfer těchto poznatků do praxe. Tyto úkoly plní Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč.

---

⁸ usnesení vlády ČR ze dne 21. září 2005 č. 1214; usnesení vlády ČR ze dne 9. ledna 2008 č. 7

Pro období stavu ohrožení státu a válečného stavu jsou plánovány a zabezpečovány úkoly ochrany obyvatelstva s využitím připravených opatření pro řešení následků mimořádných událostí nevojenského charakteru.

Opatření ochrany obyvatelstva byla zpracována do *Seznamu opatření pro Národní systém reakce na krize*, který byl schválen usnesením BRS ze dne 6. června 2006 č. 50. V souladu s *Metodickými pokyny pro zpracování katalogových listů pro národní systém reakce na krize* byla jednotlivá opatření rozpracována do příslušných katalogových listů, které byly schváleny usnesením BRS ze dne 17. října 2006 č. 148.

Evakuace z míst předpokládané bojové činnosti a dalších zájmových prostorů Armády ČR se bude plánovat až v případě příznaků aktuální hrozby válečného konfliktu. Zvláště je řešeno dopravní a pořádkové zabezpečení ve vztahu k potřebám zajištění obrany státu.

V souladu s platnou Bezpečnostní strategií ČR, podle níž ve střednědobém výhledu není pravděpodobný masivní vojenský útok proti našemu území, byl přehodnocen postoj státu ke stálým úkrytům, dopravním ochranným systémům včetně ochranného systému metra v hlavním městě Praze. Na druhé straně terorismus je globální činitel ohrožující zejména ty státy, které se v rámci své mezinárodní politiky postavily na stranu společenství zemí aktivně vystupujících proti tomuto jevu. Při zajišťování opatření k ochraně obyvatelstva bude stále nutné brát v úvahu také riziko použití CBRN. Při nárůstu hrozby válečného konfliktu budou vytipovány podzemní, suterénní a jiné části obytných domů, provozních a výrobních objektů k jejich úpravě na improvizované úkryty. K ukrytí obyvatelstva se počítá i s využitím fondu stálých úkrytů, popřípadě vhodných prostorů po stálých úkrytech.

Probíhá proces zhodnocení skutečných potřeb věcných prostředků nezbytných pro řešení ochrany obyvatelstva za stavu ohrožení státu a válečného stavu s jejich smluvním zajištěním u vybraných dodavatelů formou nezbytných dodávek z existujících zdrojů, ze zdrojů k tomu účelu vytvořených nebo plánovaných zahájení jejich výroby. K získání celkové potřeby prostředků individuální ochrany pro zabezpečení vybraných kategorií osob za stavu ohrožení státu a válečného stavu byl od roku 2004 zpracováván přehled o kapacitách školských, zdravotnických, sociálních a obdobných zařízeních a počtu neumístěných dětí. Skutečná potřeba na jejich zabezpečení systémem hospodářských opatření pro krizové stavy bude známa po dokončení vyřídění nefunkčních prostředků. Ostatnímu obyvatelstvu budou vytvořeny podmínky k nákupu prostředků individuální ochrany ve specializovaných prodejnách. V rámci regulačních opatření budou stanoveny jejich maximální prodejní ceny.

Byl zahájen proces zřizování zařízení CO s cílem doplnit složky integrovaného záchranného systému o zařízení civilní ochrany v počtu cca 75 000 – 100 000 osob, které mají být připraveny k plnění úkolů ochrany obyvatelstva, zejména k evakuaci, zabezpečení ukrytí, distribuci a výdeji prostředků individuální ochrany, k obsluze speciálních stacionárních a mobilních zařízení pro dekontaminaci osob, techniky, dopravních prostředků, oděvů, budov a terénu.

2.5. Řešení materiálu civilní ochrany

Odsun materiálu civilní ochrany z úložišť organizačních složek státu, státních organizací, obcí, právnických osob a podnikajících fyzických osob do skladů HZS ČR, byl ukončen k 31. říjnu 2005. Podle *Opatření Ministerstva financí o změně příslušnosti hospodařit s majetkem státu* č.j. 221/84067/2001 nabylo příslušnost hospodaření k materiálu civilní ochrany Ministerstvo vnitra, které provedlo jeho řádné zaúčtování. Některé druhy tohoto majetku byly z důvodu veřejného zájmu a z hlediska hospodárnosti bezúplatně převedeny do vlastnictví nebo příslušnosti hospodaření organizačních složek státu, obcí, právnických osob a podnikajících fyzických osob v celkové účetní ceně cca 190 mil. Kč

(podle operativní evidence „EMCO“ v původních cenách z 60. – 80. let minulého století).

Příslušnost hospodařit k funkčnímu materiálu civilní ochrany je MV-GŘ HZS ČR bezúplatně převáděna na další složky IZS a HZS krajů k plnění funkcí státu, popř. jiných úkolů v rámci jim stanoveného předmětu činnosti.

Ve skladech HZS ČR pokračuje posuzování způsobilosti a třídění materiálu civilní ochrany. Nefunkční a neupotřebitelný materiál je likvidován. Od roku 2002 do konce roku 2006 HZS ČR provedl likvidaci cca 5.886 tun tohoto materiálu v účetní ceně z EKIS-SAP R3 cca 610 mil. Kč s celkovými rozpočtovými výdaji cca 23 mil. Kč.

2.6. Zásady financování ochrany obyvatelstva

Základní opatření ochrany obyvatelstva jsou zaměřena na minimalizaci negativních dopadů mimořádných událostí a krizových situací nevojenského charakteru. Rozšiřující se okruh hrozeb a rizik nevojenského ohrožení a vzrůstající rozsah jejich možných dopadů vyžaduje adekvátní navýšení finančních prostředků na ochranu obyvatelstva.

Běžné výdaje jsou využívány zejména na přípravu a informování obyvatelstva, zabezpečení činnosti a přípravu specialistů v oblasti ochrany obyvatelstva a personálu zařízení civilní ochrany, zabezpečení provozu systému varování a vyrozumění, na zabezpečení úkolů ochrany obyvatelstva u obcí, občanských sdružení, právnických osob a podnikajících fyzických osob. Finančně byl zabezpečen odsun materiálu civilní ochrany ze skladů a úložišť právnických osob a podnikajících fyzických osob. V současné době je z rozpočtových prostředků Ministerstva vnitra hrazeno uskladnění věcných prostředků u HZS ČR, likvidace nefunkčního materiálu civilní ochrany, provoz infrastruktury, která realizuje nebo se podílí na zabezpečení ochrany obyvatelstva (vzdělávací zařízení, sklady, opravny, chráněná pracoviště a další zařízení v působnosti HZS ČR).

Kapitálové výdaje jsou využívány zejména na modernizaci systému varování a vyrozumění a jeho propojování s hromadnými informačními prostředky, vybavování HZS a zařízení CO speciální technikou a přístroji pro zabezpečení záchranných a likvidačních prací, vytváření zásob a prostředků pro nouzové přežití obyvatelstva při mimořádných událostech.

V zákonech tzv. krizové legislativy, které nabyly platnost v roce 2000 a jsou určeny pro řešení mimořádných událostí a krizových stavů bylo opomenuto financování ochrany občanů ČR při mimořádných událostí v zahraničí. Ta spadá do kompetence Ministerstva zahraničních věcí a pro provádění těchto činností není srovnatelná legislativní opora jako má ochrana občanů na území ČR.

K úhradě mimořádných výdajů vzniklých v důsledku prováděných záchranných a likvidačních prací může být podle zákona o IZS použita rezerva finančních prostředků vyčleněná v rozpočtové kapitole Všeobecná pokladní správa. V každoročním usnesení vlády ČR k návrhu zákona o státním rozpočtu ČR je zmocněn ministr financí uvolňovat z účelové rezervy kapitoly Všeobecná pokladní správa prostředky na finanční zabezpečení IZS.

2.7. Mezinárodní spolupráce

Orgány působící v oblasti ochrany obyvatelstva v ČR rozvíjely po roce 1990 postupně spolupráci s příslušnými orgány mezinárodních organizací, zejména Organizací spojených národů (OSN), Severoatlantickou aliancí (NATO) a EU. Spolupráce se rozvíjela také se sousedními státy na centrální i regionální úrovni. Ve vztahu k Organizaci spojených národů se spolupráce rozvíjela zejména s Úřadem OSN pro koordinaci humanitárních záležitostí.

Ve vztahu k NATO vyplývají úkoly z Ministerské směrnice civilního nouzového

plánování NATO, která je pravidelně projednávána a schvalována každé dva roky. Tyto úkoly jsou průběžně plněny v daném období a jsou vyhodnocovány nejprve v mezidobí po uplynutí prvního roku platnosti Ministerské směrnice. Celkové vyhodnocení Ministerské směrnice bylo členům Výboru pro civilní nouzové plánování předkládáno ke schválení po uplynutí platnosti příslušné Ministerské směrnice.

Na Výboru pro civilní ochranu (CPC), který se zabývá veškerými aspekty, které podporují ochranu obyvatelstva, byla projednávána témata související zejména s tvorbou národních plánů ochrany obyvatelstva, snižováním zranitelnosti a ochranou proti účinkům zbraní hromadného ničení, otázkami přesunů a migrace obyvatelstva včetně uprchlíků, humanitární pomoci, varování a informování veřejnosti a zajištěním expertů.

Poslední Summit NATO se konal v lotyšském hlavním městě Riga ve dnech 28. a 29. listopadu 2006. Šlo o jedenadvacáté setkání hlav států a vlád členských zemí v celé historii Aliance od roku 1949. Summit je příležitost pro nejvyšší orgán NATO - Severoatlantickou radu (North Atlantic Council - NAC) - konzultovat na úrovni nejvyšších představitelů států a vlád aktuální politickou a vojenskou situaci a přijímat rozhodnutí o dalším společném postupu při zajišťování bezpečnosti členských zemí. Summit v Rize opětovně vyzdvihl důležitost civilního nouzového plánování a civilně-vojenské spolupráce.

Ve vztahu k EU byl původní *Akční program Společenství pro oblast civilní ochrany* pro novou finanční perspektivu pro roky 2007-2013 nahrazen *Nástrojem pro financování civilní ochrany* (dále jen „Nástroj“), který byl utvářen a připomínkován v průběhu roku 2006. Tímto Nástrojem jsou financovány aktivity v rámci EU unie. Mechanismus Společenství byl a do současné doby je přepracováván z hlediska zlepšení komplementarity s Nástrojem. Využití Mechanismu Společenství bylo testováno při mezinárodních cvičeních, kterých se ČR zúčastnila. Součástí Mechanismu Společenství je zavedení společného nouzového komunikačního a informačního systému civilní ochrany EU (projekt CECIS). MV-GŘ HZS ČR zahájilo jeho zkušební provoz v podmínkách ČR. OPIS MV-GŘ HZS ČR bylo určeno jako jednotný kontaktní bod pro monitorovací a informační centra v rámci systému koordinačních opatření EU pro mimořádné události a krizové situace. V průběhu roku pokračovalo vysílání českých odborníků do kurzů EU, které jsou jádrem systému výcviku a školení expertů a členů zásahových týmů. Česká jednotka USAR (Urban Search and Rescue Team) byla zařazena do databáze sil a prostředků EU.

Při zabezpečování spolupráce v oblasti civilní ochrany a ochrany obyvatelstva se osvědčilo působení styčného důstojníka MV-GŘ HZS ČR při stálé delegaci ČR v NATO, který koordinuje činnost současně pro NATO i EU a zabezpečuje také meziresortní součinnost kontaktních osob jednotlivých ministerstev vůči těmto orgánům.

3. Východiska a strategické závěry pro Koncepci do roku 2013 s výhledem do roku 2020⁹

Ochrana obyvatelstva po přijetí rozhodnutí Rady EU¹⁰, je v našich podmínkách organizována na přijatých základních principech:

---

⁹ použity podklady Střediska bezpečnostní politiky CESES FSV UK a Výzkumného centra bezpečnosti Brno pro MV-GŘ HZS ČR upravené na základě doporučení pracovní komise Ministerstva vnitra a odborné pracovní skupiny Výboru pro civilní nouzové plánování

¹⁰ rozhodnutí Rady EU o vytvoření mechanismu Společenství pro zabezpečení posílení spolupráce při pomocných zásazích civilní ochrany ze dne 26. září 2001 a jednání konference generálních ředitelů civilní ochrany států EU, přidružených a kandidátských zemí v Knokke (Belgie) ve dnech 11.-12. října 2001

- odpovědnost za ochranu obyvatelstva náleží státu (sem patří i ochrana cizích státních občanů, kteří jsou na území ČR a ochrana občanů ČR v zahraničí),
- ústředním orgánem odpovědným za koordinaci opatření k ochraně obyvatelstva je Ministerstvo vnitra,
- konkrétní odpovědnost za ochranu života, zdraví a majetku je stanovena zákony,
- odpovědnost za ochranu obyvatelstva je rozložena na všechny úrovně veřejné správy, včetně obcí,
- ochranu obyvatelstva zajišťuje v profesních organizacích cca 4–5% populace,
- stát zajišťuje informovanost veřejnosti o ochranných opatřeních,
- opatření připravená v míru budou v případě potřeby využita i ve válečném stavu.

Všechny uvedené principy a zásady doporučené pro lepší připravenost na boj s terorismem byly zohledněny v Koncepci.

Na uvedených základních principech je zakotvena i *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020* (dále jen „Koncepce 2013/2020“), která:

- zohledňuje širší kontext vývoje bezpečnostního prostředí a procesy společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU,
- respektuje (při přípravě opatření) vývoj, který může směřovat v letech 2013 – 2020 ke změně možného zapojení ozbrojených sil, ale i sil a prostředků civilní ochrany v NATO a EU, které může mít vliv na ochranu obyvatelstva, na její řízení a uskutečňování.

Základní opatření ochrany obyvatelstva budou i nadále zaměřena na minimalizaci negativních dopadů mimořádných událostí a krizových situací nevojenského charakteru.

Koncepce 2013/2020 nemůže úplně pominout zajišťování ochrany proti účinkům nejnebezpečnějších prostředků – jaderných, biologických a toxinových a chemických zbraní (zbraní hromadného ničení).

Systém zajišťování ochrany obyvatelstva musí být schopen zajistit, v rozsahu a s pohotovostí odpovídající konkrétní situaci, fungování subsystémů a to zejména:

- meteorologického pozorování,
- radiačního a chemického průzkumu (monitoringu),
- varování a řízení činnosti při použití zbraní hromadného ničení,
- ochrany osob a infrastruktury (včetně jejích sektorů) proti účinkům zbraní hromadného ničení,
- kontroly radioaktivního ozáření,
- dekontaminace,
- odstraňování následků použití zbraní hromadného ničení,
- přípravy osob.

3.1. Bezpečnostní hrozby

V souladu s novelizovanou *Bezpečnostní strategií České republiky*¹¹, je možné v perspektivě min. 10-15 let s vysokou mírou pravděpodobností vyloučit hrozbu vojenského konfliktu v globálním měřítku. Na druhé straně bude globální vývoj doprovázen celou řadou bezpečnostních hrozeb, které mohou negativně ovlivnit vývoj světa, Evropy i ČR. Do

¹¹ usnesení vlády ČR ze dne 10. prosince 2003 č. 1254

bezpečnostního vývoje budou také zasahovat stále významněji i nestátní aktéři, především uskupení organizovaného zločinu a teroristické síly.

V důsledku postupného utváření odborných agend EU a pod vlivem vývoje bezpečnostního prostředí se dostávají stále do popředí zájmu otázky vnitřní bezpečnosti a společné zahraniční bezpečnostní politiky, ochrany tzv. *kritické infrastruktury*, včetně souvisejících otázek problematiky ochrany obyvatelstva.

V Evropské bezpečnostní strategii je specifikováno pět hlavních bezpečnostních hrozeb pro Evropu a svět (terorismus, šíření zbraní hromadného ničení, regionální konflikty, zhroucení státní moci a organizovaný zločin).

3.2. Přípravenost obyvatelstva

Nedostatečná připravenost obyvatelstva pro obranu, ochranu a zvládání mimořádných událostí a krizových situací stále ještě zůstává problémem, který je třeba řešit. Někteří občané se postavili do role pasivních a zcela se spoléhají na činnost profesionálů.

Dosud platná Koncepce se omezovala na zintenzivnění komunikace a informování občanů. Tím byl udržován jednosměrný vztah mezi státem jako poskytovatelem služby (bezpečnosti) a občanem jako jejím příjemcem a konzumentem.

Ke zkvalitnění připravenosti obyvatelstva se doporučuje zpracovat program výchovy a vzdělávání obyvatelstva ke krizové připravenosti, ochraně a obraně a program hlubšího i širšího zapojení nevládních občanských organizací do zajišťování bezpečnosti v podmínkách normálních a krizových situací. Je to jeden z možných přístupů, jak reflektovat měnící se roli státu a jeho komplikované postavení, kdy je mu nadále svěřována téměř naprostá odpovědnost, ale zároveň již nedisponuje potřebnými nástroji, kapacitami ani pravomocemi, aby tato očekávání splnil. Vztah mezi veřejným (státním), soukromým (tržním) a občanským sektorem vyžaduje přehodnocení a nalezení nové rovnováhy.

Scénáře změn v zajištění bezpečnosti v NATO a EU se budou zřejmě odvíjet od postupu globálního vládnutí. Forma budoucího vládnutí bude muset zajistit, aby se hlavní světové síly nestřetly, aby byl udržen mír, pokračoval proces odzbrojení, byla jasně garantována lidská práva i demokracie, aby byl zaručen udržitelný ekonomický vývoj, včetně ochrany životního prostředí.

3.3. Předpokládaný vývoj v profilových oblastech významných pro ochranu obyvatelstva

3.3.1. Životní prostředí

Předpokládaný vývoj je komplexně popsán v dokumentu *Státní politika životního prostředí* (dále jen „SPŽP“) aktualizovaném vládou v roce 2004.¹²

SPŽP obsahuje cíle a systém nástrojů ke zlepšování kvality života a životního prostředí. Předpokládá se, že pro každý z cílů bude ve spolupráci se všemi zúčastněnými partnery zvolena taková kombinace normativních, ekonomických, institucionálních, organizačních, informačních, dobrovolných a dalších nástrojů, která umožní dosáhnout požadovaného výsledku s co nejnižšími nároky na finanční, lidské, technické a další zdroje.

V souladu se stavem životního prostředí, transpozicí a implementací evropského práva a základními principy ochrany životního prostředí a udržitelného rozvoje se SPŽP soustředí na dosažení cílů ve čtyřech prioritních oblastech:

¹² usnesení vlády ČR ze dne 17. března 2004 č. 235

- ochrana přírody, krajiny a biologické rozmanitosti,
- udržitelné využívání přírodních zdrojů, materiálové toky a nakládání s odpady,
- životní prostředí a kvalita života,
- ochrana klimatického systému Země a omezení dálkového přenosu znečištění ovzduší.

Pro prioritní oblasti SPŽP byly navrženy jednotlivé prioritní cíle a soubory dílčích cílů.

Jde zejména o následující cíle:

- Omezování antropogenních (průmyslových) vlivů a rizik.

Pro ochranu obyvatelstva a životního prostředí je minimalizace průmyslových vlivů a rizik základním přístupem pro zvýšení kvality života obyvatel a zamezení vzniku trvale poškozených zón. Mezi tyto vlivy patří dlouhodobé emise, imise a depozice škodlivin, průmyslové havárie a havarijní úniky nebezpečných látek, emise toxických chemických látek z výroby a dopravy, kontaminace podzemních vod a půdy starými ekologickými zátěžemi, průmyslovými odpady a odpadními vodami, ionizující záření atd.

- Ochrana životního prostředí před negativními účinky živelních událostí a následky krizových situací.

Závažné teroristické činy, povodně mimořádného rozsahu, velké průmyslové havárie a další krizové stavy i aktuální mezinárodní situace jsou důvodem pro přijímání stále přísnějších opatření legislativního a organizačního charakteru k omezování jejich negativního působení na zdraví a životy lidí, životní prostředí, majetek a pro zachování základních funkcí státu.

V současné době je zpracováván systém krizového řízení resortu životního prostředí na řešení povodní velkého rozsahu, dlouhodobých inverzních situací (typové plány), dále znečištění ovzduší a vod, nadměrného hromadění nebezpečných odpadů, starých ekologických zátěží, starých důlních děl, sesuvů půd a řícení skal a nebezpečných chemických látek.

- Ochrana klimatického systému Země a omezení dálkového přenosu znečištění ovzduší.

Problematika změny klimatu a snižování emisí skleníkových plynů (zejména oxidu uhličitého) je v současnosti jedním z klíčových témat environmentální politiky ve světě.

Vývoj lidské společnosti je úzce spjat s vodními zdroji - pozitivně při jejich využívání, ale i negativně poškozováním přirozeného charakteru vodních ekosystémů a zhoršováním kvality i kapacity vodních zdrojů vlivem civilizačních faktorů. Vodní zdroje mají v ČR zcela jedinečné postavení, protože na naše území přitéká zanedbatelné množství vody, zatímco díky pahorkatému reliéfu velmi rychle odtéká z území ČR.

Území ČR bylo v relativně krátkém časovém sledu, v červenci 1997 a v srpnu 2002, postiženo dvěma katastrofálními povodněmi. Z hlediska hydrologického šlo vždy o výjimečný povodňový jev. V období po povodni v roce 1997 byla díky legislativě i dalším nástrojům a iniciativám navržena a přijata řada mnohostranných opatření, která vedla k podstatně zvýšené kvalitě i rozsahu opatření pro ochranu před negativními účinky povodní. Období nadbytku vodních srážek však byla doprovázena také extrémně suchým obdobím, např. v letech 1999 a 2003. Také na tuto skutečnost je nutné reagovat a proto jsou sledována další opatření, která mohou být prospěšná jak v prevenci před povodněmi, tak i v omezení následků sucha a jsou především zaměřena na zlepšení retence a zvýšení retardace vody v krajině.

V celosvětovém měřítku se předpokládá, že v první čtvrtině 21. století vzroste teplota

mezi 0,4°C a 1,1°C, což nebude mít ještě katastrofální konsekvence. V Evropě extrémní horka a sucha na straně jedné a na straně druhé extrémně chladné počasí mohou vyvolat častější ničivé záplavy, negativně ovlivnit např. zemědělskou výrobu (s dopady na zajištění potravinové bezpečnosti) a představovat velkou zátěž pro zajištění elektrické energie, resp. udržování energetické infrastruktury. Projevuje se i nedostatek pitné vody.

3.3.2. Zdraví obyvatelstva

Ze základních sociologických východisek byl Světovou zdravotnickou organizací (WHO) zpracován program „Zdraví 21. století“.

Obraz zdravotního stavu populace je výrazem komplexního působení množství determinant různé povahy a různé provenience. Jejich žádoucím ovlivňováním lze směřovat k posílení odolnosti obyvatelstva. Lze konstatovat, že zdravotní stav obyvatelstva je výslednicí komplexního působení čtyř základních determinant odolnosti resp. zranitelnosti:

- genetického základu, který se jen zdánlivě jeví jako neovlivňovaný zevním prostředím,
- životního prostředí (přírodní, sociální, pracovní atp.),
- způsobu života (životní styl),
- úrovně poskytované zdravotní péče a zdravotnického systému.

Způsob života obyvatelstva včetně aktivního přístupu k jeho ochraně se uplatňuje jako determinanta zdraví velmi výrazně, avšak v různých sociálních skupinách populace značně diferencovaně. Úroveň zdravotní péče a zdravotnického systému nespadá přímo do problematiky ochrany obyvatelstva, ale je součástí zdravotně bezpečnostní strategie státu¹³. K jejímu naplnění je třeba především stanovit kompetence jednotlivých složek resortu zdravotnictví legislativní cestou (vytvořit právní základnu), využít vzdělávání zdravotníků v oboru medicína katastrof a v psychologicko sociálně a sociálně právní problematice. Nedílnou součástí ochrany zdraví je i management přípravy a vlastní ochrany zdravotnického personálu a pacientů, využívání lidských zdrojů včetně dobrovolníků a zajištění logistiky a finančních zdrojů.

Potřeba zdraví a péče o zdraví jsou základními potřebami a k jejich zajištění je třeba aktivní účasti jednotlivce, komunity a státu. Jestliže se zúží možnosti rozhodování jednotlivců a sociálních skupin, omezí se schopnost občanů rozpoznávat, hájit a naplňovat základní lidské hodnoty, pak výsledkem je u většiny občanů rezignace, pasivita a snížení zájmu o svou vlastní perspektivu a ve svém důsledku i o vlastní zdraví.

3.3.3. Demografický vývoj

Evropa početně stagnuje a populační těžiště se tak postupně přesunuje směrem ke skupině méně rozvinutých zemí. Úroveň porodnosti je v ČR jednou z nejnižších v Evropě i na světě. Od roku 1994 docházelo k úbytku obyvatelstva přirozenou cestou. Hlavním problémem nebude však úbytek počtu obyvatel, ale populační stárnutí. ČR se stane jednou z nejstarších evropských zemí. Rostoucí počty obyvatel ve vyšším a vysokém věku budou znamenat silné ekonomické zatížení obyvatelstva v produktivním věku.

V dlouhodobém horizontu povede stárnutí populace především k nedostatku pracovní síly. Tento pokles se negativně dotkne i nábory personálu do složek bezpečnostního systému.

---

¹³ Koncepce krizové připravenosti zdravotnictví ČR schválená usnesením BRS ze dne 3. dubna 2007 č. 9

3.3.3.1. Rizikové faktory demografického vývoje

Migrace – vzrostl význam zahraniční migrace. ČR se stala zemí tranzitní a imigrační. K počtům legálních cizinců je nutné připočíst i počty nelegálních migrantů pobývajících na území ČR, které se velmi liší (od 50 000 do 250 000)¹⁴.

K nejzávažnější situaci může dojít v případě vzniku migrační vlny velkého rozsahu. Jedná se o situaci, kdy podstatným způsobem zesílí tlak cizinců na státní hranice s cílem legálně či nelegálně vstoupit na území ČR, pobývat na něm, popřípadě tranzitovat přes její území do dalších států. Tato situace nese řadu negativních důsledků v širokém spektru s možnými dopady na bezpečnostní situaci, ekonomiku, sociální sféru i jednání občanů. Je charakterizována ztíženou možností řešit ji běžnými prostředky a postupy s tím, že neodstranění či minimalizace příčin jejího vzniku může mít za následek setrvalé pokračování přílivu cizinců na území.

Migrační vlny často zneužívají skupiny teroristů nebo organizovaného zločinu k záměrným útokům proti řadě možných cílů v zemích EU. Takové útoky přirozeně mohou mít dopad na kritickou infrastrukturu, nebo dokonce mohou být vedeny přímo proti jejím jednotlivým prvkům.

Etnické a kulturní střety – do EU přicházejí migranti ze zemí, kde zažívají frustraci z ekonomického nedostatku, nemožnosti přístupu ke vzdělání a nedostatku pracovních příležitostí. Často ze svých domovských zemí přicházejí se zakořeněným vnímáním EU jako původce problémů ve svých domovech, které opouštějí. Taková imigrace stojí na hraně konfliktnosti a z jejich řad jsou získáváni členové pro teroristické organizace nebo organizovaný zločin působící v zemích EU.

3.3.3.2. Klíčové oblasti kritické infrastruktury negativně zatížené demografickým vývojem

Veřejné služby – migrace může především kriticky zatížit systémy zásobování potravinami a vodou. Zároveň může kolabovat systém azylové péče (jako součást veřejné správy)

Veřejný pořádek a bezpečnost – ilegální masová migrace může způsobit ohrožení při počátečním přívalu migrantů (další podobu vlivu představuje střet ve společnosti).

Veřejné zdraví – s rozsáhlejší imigrací do Evropy se zvyšuje i riziko zavlečení chorob a případného propuknutí epidemií.

Informování, varování a vyrozumění veřejnosti – problémem jiného druhu by mohla být omezená možnost šířit potřebné informace mezi migranty přicházející zvláště v masových vlnách na území EU. Je nutné počítat i s takovými obtížemi jako jsou jazykové bariéry, nedůvěra pramenící z postavení imigrantů a např. i z rozdílných civilizačních zkušeností a návyků.

Připravenost obyvatelstva – schopnost obyvatelstva reagovat rychle a správně na případné varování se výrazně nezlepšila. Na jedné straně klesá, v důsledku vzrůstajícího počtu starších obyvatel v důchodovém věku, celková schopnost obyvatelstva pokynům důsledně dostát a současně trvale roste i počet osob, jež jsou při realizaci pokynů odkázány na cizí pomoc. Na druhé straně dlouhodobě klesá počet dětí, což znamená, že postupně bude dále klesat podíl osob, které jsou ke schopnosti adekvátně reagovat při krizových situacích komplexně připravovány ve vzdělávacím systému.

¹⁴ studie Přírodovědné fakulty UK, doc. Drbohlav

3.3.4. Energetická a surovinová bezpečnost

ČR má v porovnání s mnoha vyspělými zeměmi stále ještě relativně nízkou dovozní závislost na strategických palivoenergetických surovinách vstupujících do energetiky.

Kapalná a plynná paliva, kterými ČR disponuje jen v omezeném rozsahu, jsou u nás pro výrobu elektřiny využívány minimálně. Pracuje se s domácími zdroji hnědého uhlí, jadernou energetikou (nelze opomenout možnost její budoucí renesance), vodními elektrárnami a postupným zaváděním obnovitelných zdrojů, jejichž role je však s ohledem na naše zeměpisně klimatické podmínky do značné míry limitovaná. S otázkou energetické bezpečnosti souvisí otázka ochrany energetické infrastruktury, tj. zejména ropovodů, plynovodů, elektráren a distribučních sítí. Zatímco zajištění dostatku zdrojů je předpokladem pro středně až dlouhodobou surovinovou a energetickou bezpečnost, ochrana kritické infrastruktury je nutná pro bezpečnost okamžitou. Z pohledu strategického a bezpečnostního je žádoucí neztratit kontrolu nad energetickou infrastrukturou, tj. ponechat firmy zajišťující provoz jednotlivých částí v rukou státu nebo alespoň národních subjektů¹⁵.

Nedílnou součástí zajišťování energetické bezpečnosti je i existence a průběžná aktualizace rozmanitých krizových scénářů (například systém záložních energetických zdrojů obecně, systém záložních zdrojů pro strategické objekty atd.) a také patřičná osvěta skupin obyvatelstva.

3.3.5. Terorismus

Terorismus zůstává, vedle organizovaného zločinu a hospodářských nebo ekologických rizik, jednou ze zásadních bezpečnostních výzev současného světa. Aktuální fáze zhoršené mezinárodně bezpečnostní situace, která trvá od útoku na Spojené státy americké ze dne 11. září 2001, v průběhu času kulminuje konkrétními incidenty na řadě míst planety, přičemž se často jedná o lokality, které nejsou od České republiky příliš vzdáleny. Nový rozměr ohrožení v dané souvislosti představuje perspektiva zneužití chemických, biologických, radiologických a jaderných látek teroristy, stejně jako prostor, který terorismu otevírají moderní informační a komunikační technologie.

Česká republika se zatím nestala dějištěm žádné akce, označitelné za teroristický útok klasického charakteru (tedy politicky motivovaného násilí, jehož cílem je – vedle případných obětí a škod – vyvolání atmosféry strachu ve společnosti). Bylo by ovšem nezodpovědné považovat takový stav za trvalý a nevěnovat opatřením proti terorismu náležitou pozornost. To potvrzuje i případ vážného ohrožení bezpečnosti ČR ze strany mezinárodního terorismu, ke kterému došlo na přelomu září a října roku 2006. Bezpečnostní složky ČR obdržely závažnou informaci o možné přípravě teroristického činu na území ČR. Informace byla vyhodnocena jako mimořádně závažná.

3.3.6. Organizovaný zločin

Podle odhadu odborníků se počet skupin organizovaného zločinu na území ČR pohybuje v rozmezí 100 až 200. Pokud pomineme tzv. národní zločinecké skupiny, nejpočetnější cizojazyčné skupiny (občané postsovětských republik, z Balkánu a členové tzv. čínské diaspory), zcela novým hráčem se mohou stát indické zločinecké syndikáty, jejichž členové se rekrutují z národností obývajících Indii, a které mohou využít vrůstajícího vzdělanostního potenciálu a již stabilních komunit přistěhovalců – svých krajanů, žijících v Evropě.

Z pohledu možného ohrožení kritické infrastruktury lze za nejvíce rizikové označit aktivity organizovaného zločinu ve vztahu k teroristickým uskupením, zejména pokud jde

¹⁵ usnesení BRS ze dne 3. července 2007 č. 27

o jejich financování, dále pak snahy o pronikání organizovaného zločinu do státní správy a do finančních a hospodářských institucí ve vazbách na prvky kritické infrastruktury, což je patrné zejména v nových členských zemích EU. Rizikovým faktorem jsou rovněž aktivity organizovaného zločinu v obchodu se zbraněmi a jiným zakázaným materiálem (radioaktivní materiály, těžké kovy, apod.). Novým rizikem se v uplynulých letech stala environmentální kriminalita (tj. kriminalita, jejímž určujícím znakem je negativní dopad na životní prostředí), zejména pak v souvislosti s nedovoleným obchodem s odpady.

Prorůstání organizovaného zločinu do veřejného sektoru, respektive do hospodářského života společnosti jako celku, může současně znamenat ohrožení bezpečnosti distribučních sítí a dopravní infrastruktury. Dominantní roli bude hrát informační kriminalita, která může mít v konečném důsledku vliv na celou řadu prvků kritické infrastruktury. Proto je nutné věnovat zvýšenou pozornost právě bezpečnosti distribučních sítí, dopravní infrastruktury a zajištění bezpečnosti informací.

4. Závěr

Od roku 2002 se snížil podíl občanů, kteří si myslí, že za současné mezinárodní situace je ohrožena bezpečnost českého státu. Mezinárodní organizovaný zločin, šíření zbraní hromadného ničení a terorismus jsou nadále nejsilněji vnímanými hrozbami a vedle nich si lidé začínají všimnout také nebezpečí, která nás mohou postihnout v důsledku celkových klimatických změn na naší planetě¹⁶.

Opatření k ochraně obyvatelstva se v Koncepci 2013/2020 stanoví na základě vyhodnocení úkolů *Harmonogramu realizace základních opatření ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015*, analýzy současného stavu a předpokládaného vývoje.

Působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob jsou v ochraně obyvatelstva upraveny především zákonem o IZS, dalšími právními předpisy pro oblast krizové legislativy a jinými právními předpisy připravovanými v působnosti ministerstev a ostatních ústředních správních úřadů, které se v rámci *návrhu optimalizace současného bezpečnostního systému ČR*⁸ postupně upravují.

---

¹⁶ citované výsledky pocházejí z výzkumu STEM, který se uskutečnil ve dnech 1. – 6. března 2007. Na otázky odpovídal rozsáhlý soubor 1272 respondentů

**Koncepce ochrany obyvatelstva
do roku 2013 s výhledem do roku 2020**

Obsah:

1. Bezpečná společnost - úkoly veřejné správy, podnikové sféry a občanů
2. Připravenost pracovníků veřejné správy, právnických a fyzických osob včetně školní mládeže
3. Základní organizační a technická opatření ochrany obyvatelstva
  - Oblast varování
  - Oblast evakuace
  - Oblast ukrytí
  - Oblast nouzového přežití
  - Ochrana osob před kontaminací
  - Oblast humanitární pomoci
  - Spolupráce s neziskovými organizacemi
  - Monitorování radiační, chemické a biologické situace
  - Informování obyvatelstva
4. Plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva pro mimořádné události, nevojenské a vojenské krizové situace
  - Oblast plánování, přípravy a prevence
  - Civilní nouzové plánování
  - Krizové řízení
  - Kritická infrastruktura
  - Požární ochrana
  - Ochrana zdraví osob
  - 4.1.5.1. Ochrana veřejného zdraví
  - 4.1.5.2. Záchrana života a zdraví
    - Veterinární ochrana před nebezpečnými nákazami zvířat a jejich přenosem
    - Věda a výzkum
    - Hospodářská opatření pro krizové stavy
    - Mezinárodní spolupráce (EU, NATO, OSN)
    - Řešení ochrany obyvatelstva v případě nevojenských krizových situací
    - Ochrana před povodněmi
    - Ochrana životního prostředí (environmentální bezpečnost) a vliv změn na ochranu obyvatelstva
    - Ochrana před účinky havárií na jaderných zařízeních
    - Ochrana před účinky závažných havárií v dopravě
    - Ochrana před účinky závažných havárií způsobených nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky
    - Ochrana před terorismem a organizovaným zločinem
    - Ochrana před negativními důsledky spojenými s migrací
    - Ochrana občanů a majetku České republiky při mimořádných událostech v zahraničí
    - Řešení ochrany obyvatelstva v případě stavu ohrožení státu a válečného stavu
5. Připravenost sil a prostředků
  - Jednotky požární ochrany a zařízení civilní ochrany
  - Síly a prostředky za válečného stavu
  - Operační řízení
6. Materiální a finanční zabezpečení
7. Závěr

1. Bezpečná společnost - úkoly veřejné správy, podnikové sféry a občanů

Bezpečnou společnost ve vztahu k mimořádným událostem a krizovým situacím lze charakterizovat jako společnost, která má přijatý soubor právních, technických, organizačních, finančních, vzdělávacích a dalších ochranných opatření k minimalizaci, resp. k překonání následků mimořádných událostí a krizových situací a v praxi ho úspěšně realizuje. Bude ji vytvářet veřejná správa, která zabezpečí podmínky pro přístup občanů k informacím o rizicích vzniku mimořádných událostí, možných následcích a zároveň o přijatých opatřeních k ochraně jejich životů a zdraví, majetku a životního prostředí.

Zejména obec za pomoci složek IZS musí více sehrávat rozhodující roli v informovanosti, resp. přípravě občanů k sebeochraně a vzájemné pomoci při mimořádných událostech a krizových situacích. Využívá k tomu hromadných komunikačních prostředků a všech dostupných prostředků propagace. Důležitou úlohu v této oblasti bude plnit podniková sféra a občané na základě budovaného systému ochrany obyvatelstva a v jeho rámci vymezených úkolů. Veřejná správa i podniková sféra musí motivovat a získat občany k aktivní účasti na zajišťování vlastní bezpečnosti, bezpečnosti svých zaměstnanců, spoluobčanů a blízkých.

To vše znamená řešit nedostatečnou připravenost obyvatelstva pro ochranu, obranu a zvládání krizových situací, koordinaci přípravy obyvatelstva a to jak dospělého tak i děti a mládeže, která by zahrnovala přípravu na možné situace (mimořádné události, vnitřní bezpečnost, obrana státu, zdravotnická připravenost v širším slova smyslu než jen zranění, ale např. i chování při epidemiích, narušení objektů kritické infrastruktury apod.). Bude řešeno hlubší i širší zapojení občanů a občanských sdružení do zajišťování bezpečnosti (ve standardních podmínkách, za krizových situací, při pomoci v zahraničí). Bude třeba zahrnout tento problém do vytvářených programů (s využitím odpovídajících programů EU, připravovaného *Národního programu ochrany kritické infrastruktury*¹) a do přípravy občanů k sebeochraně. Občané mají právo na pomoc státu, ale mají i povinnosti a spoluodpovědnost za svoji ochranu.

2. Připravenost pracovníků veřejné správy, právnických a fyzických osob včetně školní mládeže

Připravenost pracovníků veřejné správy, právnických osob bude i nadále řešena v souladu s *Koncepcí vzdělávání v oblasti krizového řízení*².

Ke zkvalitnění připravenosti fyzických osob se jeví jako potřebné přijmout *Program výchovy a vzdělávání obyvatelstva k jeho bezpečnosti a ochraně při mimořádných událostech a krizových situacích*. Školní mládež vzdělávat v souladu s rámcovými vzdělávacími programy základních a středních škol. Ke zkvalitnění připravenosti budoucích učitelů bude nutné začlenit do studijních programů pedagogických fakult problematiku *Ochrana člověka za mimořádných událostí*.

---

¹ usnesení Bezpečnostní rady státu ze dne 17. ledna 2008 č. 4

² usnesení Bezpečnostní rady státu ze dne 16. listopadu 2004 č. 14

3. Základní organizační a technická opatření ochrany obyvatelstva

Oblast varování

MV-GŘ HZS ČR vytvoří organizačně-technické podmínky pro koordinovanou výstavbu a provozování systému varování, který naplní potřeby státní správy, samosprávy, právnických osob, podnikajících fyzických osob i jednotlivých občanů (bude třeba řešit i systém varování a informování občanů ČR v zahraničí, kteří poskytnou údaje o svém pobytu dobrovolně k evidenci na zastupitelských úřadech za účelem včasného informování). K tomu budou stanoveny zásady pro modernizaci a výstavbu systému, přerozdělení odpovědnosti za jednotlivé části tohoto systému, zvláště za infrastrukturu a za koncové prvky varování, včetně finančního podílu.

MV-GŘ HZS ČR bude zajišťovat a provozovat infrastrukturu systému varování pro přenos povelů k aktivaci koncových prvků varování a vytvářet podmínky pro postupné nahrazování zařízení umožňující přenos povelů novými technologiemi, zejména moderními komunikačními prostředky s využitím digitalizace v rámci území ČR, případně pro přechod na technologie využívající celoplošné vysílače nebo satelitní systémy.

Obec bude zajišťovat a provozovat na vlastní náklady moderní koncové prvky varování, které jsou využívány orgány samosprávy k informování obyvatelstva o běžných záležitostech obce a zabezpečí vyslání varovného signálu a tísňové informace obyvatelstvu na území obce před hrozcí nebo nastalou mimořádnou událostí. Koncový prvek varování musí umožňovat ovládání z operačního a informačního střediska IZS všech úrovní a vstup pro poskytování tísňové informace velitelem zásahu.

Právnické osoby a podnikající fyzické osoby provozující nebezpečná zařízení, jako jsou provozovatelé jaderných energetických zařízení³ a provozovatelé objektů nebo zařízení zařazených do skupiny B⁴, budou zajišťovat technické prostředky pro varování obyvatelstva v zóně havarijního plánování. Vlastníci vybraných vodních děl I., II. a III. kategorie⁵ zajišťují technické prostředky pro varování obyvatelstva na území ohroženém zvláštními povodněmi.

Právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby provozující objekty a zařízení, ve kterých dochází dočasně nebo trvale ke shromažďování velkého počtu osob (nákupní centra, sportovní haly a stadiony, střediska zimních sportů, letiště, metro, velké dopravní uzly, výstaviště, apod.), a které mohou být potenciálně ohroženy mimořádnými událostmi (např. požár, výbuch, zřícení budovy, únik nebezpečných látek, teroristický útok) budou na své náklady zajišťovat informační (místní) systémy, které lze připojit na infrastrukturu systému varování tak, aby bylo možné státem, obcí nebo velitelem zásahu informovat obyvatelstvo, které se dočasně zdržuje v objektu a jeho blízkosti v případě ohrožení mimořádnou událostí.

Bude vybudován obousměrný systém se sběrem informací o stavu koncových prvků a s možností měření vybraných fyzikálních veličin (např. výška hladiny vodního díla nebo vodního toku) v místech ohrožení obyvatelstva zvláštními povodněmi, ve vybraných lokalitách (zónách), kde hrozí únik nebezpečných škodlivin a u subjektů, které tyto látky skladují nebo vyrábějí a v jejichž okolí je velká hustota osídlení.

³ zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů;

⁴ zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií), ve znění pozdějších předpisů

⁵ zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

Pro zjištění, zda koncový prvek varování aktivační povel provedl, případně je v provozuschopném stavu je nutné, aby byl pod trvalým dohledem (monitorováním). Monitorování představuje rozšíření systému o diagnostické informace - stav koncových prvků a o monitoring měřených veličin, které se přenášejí zpět na vyznamovací centrum.

K předání tísňové informace obyvatelstvu bude umožněn vstup ze systému varování do hromadných sdělovacích prostředků (televize, kabelové televize, rozhlasu a dalších), informačních systémů (např. dopravních podniků), případně bude umožněno využití dalších systémů k přenosu informací v rádiových sítích (např. RDS-rádio data systém).

3.2. Oblast evakuace

Při přípravě evakuačních opatření reagovat na změněné podmínky s převládající samovolnou evakuací. Dále připravovat a zajišťovat přednostní evakuaci pro vybrané skupiny obyvatelstva do předem určených objektů. K tomu řešit systém registrace evakuovaných. Při evakuaci občanů ČR ze zahraničí se připravit na organizovanou evakuaci s předpokladem spolupráce na mezinárodní úrovni.

Evakuaci z míst předpokládané bojové činnosti a dalších zájmových prostorů Armády ČR plánovat až v případě příznaků aktuální hrozby válečného konfliktu (stav ohrožení státu) s využitím již připravených opatření. Samostatně bude řešeno dopravní a pořádkové zabezpečení ve vztahu k potřebám zajištění obrany státu.

3.3. Oblast ukrytí

K ukrytí při mimořádných událostech s rizikem kontaminace nebezpečnými látkami a účinky pronikavé radiace je občanům doporučováno využívat přirozené ochranné vlastnosti staveb s doporučením úprav zamezujících jejich proniknutí.

S využitím stálých úkrytů civilní ochrany⁶, které byly vybudovány a jsou předurčeny k ochraně obyvatelstva před účinky zbraní hromadného ničení (vojenské ohrožení), nelze při mimořádných událostech a krizových situacích nevojenského charakteru počítat s ohledem na dobu potřebnou jejich zpohotovnění (zvláštní podmínky využití jsou stanoveny pro podzemní dopravní ochranné systémy) a nerovnoměrné rozmístění, a proto nebudou uváděny v havarijních plánech krajů⁷ (část C. Druhy plánů konkrétních činností – ukrytí obyvatelstva). HZS krajů se při vyřazování stálých úkrytů z evidence budou dále řídit stanoveným metodickým postupem a v souladu se zákonem o IZS dále povedou evidenci a budou provádět kontrolu staveb civilní ochrany a staveb dotčených požadavky civilní ochrany.

Orgány obcí budou dále sehrávat rozhodující úlohu při organizování ukrytí obyvatelstva a budou tedy již v období mimo krizové stavy, ve spolupráci s HZS krajů, provádět vytipování objektů a prostorů (např. podzemní garáže, sklepy) vhodných pro improvizované ukrytí obyvatelstva. Při realizaci nové výstavby, v rámci územního plánování a stavebního řízení, uplatňují HZS kraje, mimo jiné, i požadavky k zajištění ochrany obyvatelstva.

Při nárůstu hrozby válečného konfliktu by k ukrytí byly využity:

- funkční stálé tlakově odolné úkryty a ochranné systémy dopravních staveb, vyřazené stálé úkryty, vhodné pro zprovoznění k původnímu účelu (po doplnění chybějících technologií),
- vyřazené stálé úkryty nevhodné pro plné obnovení provozních režimů a další

⁶ ustanovení § 16 vyhlášky č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

⁷ příloha č. 1 k vyhlášce č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění pozdějších předpisů;

podzemní, suterénní a jiné části obytných domů, provozních a výrobních objektů, vytipované pro úpravu k improvizovanému ukrytí.

3.4. Oblast nouzového přežití

K zabezpečení nouzového přežití obyvatelstva, zejména evakuovaných osob, budou využívána především stacionární zařízení umožňující nouzové ubytování a stravování. Opatření nouzového přežití jsou řešena v havarijních plánech krajů. Mobilní kontejnerové soupravy pro nouzové přežití budou doplněny do stanoveného počtu 15 ks. V působnosti Ministerstva obrany jsou připraveny materiální základny humanitární pomoci (dále jen „MZHP“) pro 2 250 osob a u HZS ČR pro 750 osob. V rámci *Transformace resortu Ministerstva obrany*⁸ budou realizovány navržené změny. MZHP u HZS ČR budou doplňovány novým materiálem a technikou a dále budou vytvářeny a doplňovány soupravy pro různé typy (druhy) mimořádných událostí (velké havárie v dopravě – dálnice, migrační vlny, povodně, vichřice, požáry, sucha). Skladovaný materiál bude cestou pravidelných revizí, údržby a obměny udržován v provozuschopném stavu. Je důležité, aby soupravy nebo jejich části byly připraveny i pro případný transport a použití pro občany ČR a EU v zahraničí.

Dále bude pozornost zaměřena zejména na oblast organizační, oblast analýzy, přípravy na novodobé typy mimořádných událostí a krizových situací (terorismus, výpadky el. energie, selhání komunikačních zdrojů, hromadná migrace), na oblast modernizace používaného materiálu a techniky, na nouzové zásobování vodou a potravinami. V plánech zastupitelských úřadů ČR bude nutné řešit i přípravu opatření pro nouzové přežití našich občanů aktuálně pobývajících v zahraničí.

3.5. Ochrana osob před kontaminací

K ochraně osob před radioaktivní kontaminací a účinky nebezpečných chemických látek je občanům doporučováno k ochraně dýchacích cest, očí a povrchu těla používat prostředky improvizované ochrany. Je třeba pokračovat v nákupu nových prostředků pro dekontaminaci osob a techniky, vytvořit podmínky pro zřizování víceúčelových zařízení za účelem dekontaminace, vypracovat zásady a postupy při dekontaminaci většího počtu osob a doplnit moderní mobilní prostředky pro zabezpečení tohoto úkolu.

Hromadná dekontaminace oděvů je nereálná, převážně se bude uvažovat likvidace oděvů např. ve spalovnách, než jejich dekontaminace.

3.6. Oblast humanitární pomoci

Poskytování humanitární pomoci do zahraničí bude realizováno ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí, SSHR, případně nevládními humanitárními organizacemi. Humanitární pomoc do zahraničí bude poskytována formou materiální a finanční pomoci, vysíláním záchranných týmů nebo specialistů, nebo kombinací uvedených možností. Přínosem k zabezpečování úkolů v této oblasti bude plánované zřízení materiální základny humanitární pomoci, která bude začleněna do existující Základny logistiky MV-GŘ HZS ČR a připravované vybudování odpovídající infrastruktury – nové logistické základny s odpovídajícím technologickým vybavením, které je však podmíněno zajištěním spolufinancování ze strukturálních fondů EU.

Ve spolupráci s nevládními organizacemi je třeba vytvořit systém poskytování adresné a efektivní humanitární pomoci postiženému obyvatelstvu s využitím odpovídajícího informačního systému evidujícího nabídky, poptávky a jejich cílené aktuální využívání. Tuto

---

⁸ usnesení vlády ČR ze dne 22. října 2007 č. 1194

problematiku bude potřebné řešit v rámci informačního systému na podporu krizového řízení.

3.7. Spolupráce s neziskovými organizacemi

Spolupráce bude zaměřena na přípravu k poskytování následné pomoci postiženému obyvatelstvu a pomoci občanům ČR a EU v zahraničí. Pro některé speciální a odborné činnosti budou zpracovány registry odborníků, kteří budou využiti při řešení následků mimořádných událostí a krizových situací. Dále budou vytvářeny podmínky pro realizaci psychosociální a náboženské pomoci postiženému obyvatelstvu.

Ministerstvo vnitra bude nadále poskytovat dotace (granty) nevládním a dobrovolnickým organizacím na projekty k vytváření jejich druhosledové pomoci.

3.8. Monitorování radiační, chemické a biologické situace

Úkoly při zabezpečování zjišťování, předávání, vyhodnocování a využívání údajů o radiační, chemické a biologické situaci za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu, při řešení krizových situací spojených s teroristickými útoky a pro řešení mimořádných událostí v zahraničí budou plněny v souladu s Harmonogramem CBRN⁹, se stanovením odpovědnosti za plnění jednotlivých úkolů. Dále bude vedena databáze odborníků a prováděna jejich příprava.

Po vyhodnocení zkušebního provozu modernizovaných stacionárních hlásičů úrovně radiace řady DC-4 budou postupně zřízeny měřící body v síti těchto hlásičů u HZS ČR.

3.9. Informování obyvatelstva

Informování bude organizováno s cílem zvýšení připravenosti obyvatelstva všech věkových skupin pro obranu, ochranu a zvládnutí krizových situací. Základním prvkem systému ochrany obyvatelstva musí být informovaný a sebevzdělaný občan, který bude umět reagovat na přijímaná opatření, chránit sebe a poskytovat pomoc ostatním osobám.

Ve veřejnoprávních médiích je nutné vytvořit větší časový prostor k informování obyvatelstva o hrozcích nebo vzniklých mimořádných událostech a jeho chování při jejich zvládnutí, ale i k preventivně výchovnému působení na obyvatelstvo.

Informovanost o mimořádných událostech a krizových situacích bude třeba řešit i vůči cizím státním příslušníkům, aktuálně pobývajícím na území ČR. Bude nutné také řešit informovanost občanů ČR pobývajících v zahraničí cestou zastupitelských úřadů.

Na základě získaných informací a praktických zkušeností se očekává adekvátní reakce občana při mimořádných událostech a krizových situacích.

4. Plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva pro mimořádné události, nevojenské a vojenské krizové situace

4.1. Oblast plánování, přípravy a prevence

4.1.1. Civilní nouzové plánování

Od počátku existence NATO se projevovaly mezi členskými zeměmi snahy o spolupráci a vzájemnou pomoc také v nevojenské oblasti. Přestože tyto aktivity byly původně zaměřeny na civilní podporu vojenským operacím, postupně se rozšiřovali zejména na ochranu civilního

---

⁹ usnesení vlády ČR ze dne 15. prosince 2004 č. 1276; usnesení vlády ČR ze dne 26. dubna 2006 č. 471

obyvatelstva a pomoc při obnově společnosti po válečném konfliktu. Všechny tyto a následně další, se změnami bezpečnostního prostředí související aktivity, byly zahrnuty do systému civilního nouzového plánování (dále jen „CNP“) a vytvořily ucelenou oblast nevojenského plánování ochrany společností členských států NATO před následky mimořádných událostí a krizových situací.

Součástí bezpečnostního systému ČR se CNP stalo v období přípravy integrace státu do struktur NATO. Vlastní pojem byl převzat z anglické terminologie „Civil Emergency Planning“.

CNP v bezpečnostním systému ČR představuje především procesní nástroj k předcházení závažných mimořádných událostí a krizových situací a k zajištění připravenosti na jejich zvládnutí. Základní zaměření a působnost CNP se realizuje zejména v oblastech ochrany obyvatelstva, udržení přijatelné formy společenského a hospodářského života se schopností zajišťovat nezbytné civilní zdroje za krizových stavů, fungování kritické infrastruktury, bezpečnostního výzkumu, opatření proti použití zbraní hromadného ničení vůči civilnímu obyvatelstvu i vzdělávání odborníků a veřejnosti.

CNP bude na národní úrovni metodickým nástrojem k usměrňování havarijního a krizového plánování, kde zabezpečí soulad a bude zabraňovat duplicitě s obranným plánováním.

Základní zaměření a působnost CNP se bude realizovat zejména v následujících oblastech:

- plnění úkolů ochrany obyvatelstva,
- nepřetržitě fungování orgánů státní správy a orgánů územní samosprávy,
- přijatelná forma společenského a hospodářského života,
- fungování kritické (životně důležité) infrastruktury,
- spolupráce veřejného a soukromého sektoru,
- civilní zdroje nezbytné pro zajištění bezpečnosti,
- civilně vojenská spolupráce
- civilní podpora činnosti ozbrojených sil a bezpečnostních zdrojů pro případ jejich použití, včetně koordinace požadavků na ozbrojené síly.

CNP jako procesní nástroj musí vést k zajištění připravenosti ministerstev a ostatních ústředních správních úřadů, orgánů samosprávy, právnických a podnikajících fyzických osob řešit jakékoliv mimořádné události a krizové situace (vojenské, vnitřně bezpečnostní i nevojenské) nebo se na jejich řešení podílet.

K dosažení civilní nouzové připravenosti je třeba v dalším období:

- stanovit opatření na odvrácení nebo zmírnění dopadů mimořádné události, technologických havárií, narušení kritické infrastruktury, narušení veřejného pořádku a bezpečnosti, narušení fungování veřejné správy, včetně dopadů na obyvatelstvo, opatření spojené s podporou činnosti vojsk nebo s válečným konfliktem,
- zpracování scénářů možných situací,
- odezvy na další možné situace (nové typové plány),
- řízení odezvy na vzniklé situace,
- přípravu sil a prostředků.

4.1.2. Krizové řízení

Podle tzv. kompetenčního zákona¹⁰ je Ministerstva vnitra ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci, zejména pro krizové řízení, civilní nouzové plánování, ochranu obyvatelstva a IZS.

Krizové řízení v ČR je kodifikováno zákonem č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů. Problematiku oblasti krizového řízení, včetně krizového a havarijního plánování vymezuje řada dalších právních a prováděcích předpisů. Ministerstvo vnitra zabezpečuje koordinaci přípravy na krizové stavy a jejich řešení cestou sjednocování postupů ústředních správních úřadů, krajských a obecních úřadů, právnických a podnikajících fyzických osob, organizování instruktáží, školení a další přípravy k získání zvláštní odborné způsobilosti pracovníků orgánů krizového řízení, a provádění kontroly krizových plánů ministerstev a krizových plánů krajů.

Plnění úkolů ve vazbě na návrh aktualizace optimalizace současného bezpečnostního systému ČR je třeba považovat v dalším období za prioritní.

V rámci vytvářeného informačního systému krizového řízení, jehož garantem je MV-GŘ HZS ČR, budou vytvořeny sofistikované nástroje k informačnímu zabezpečení úkolů v oblasti ochrany životů a zdraví obyvatel a majetkových hodnot na všech stupních krizového řízení.

4.1.3. Kritická infrastruktura

Zajištění bezpečnosti státu, fungování ekonomiky, to je výrobních i nevýrobních systémů a služeb, fungování veřejné správy a zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva je závislé na konkrétních infrastrukturách, které označujeme vzhledem k jejich významu jako kritické (životně důležité) infrastruktury. Jejich narušení má negativní dopad na několik úrovní, a to na národní úrovni ovlivňuje zajištění základních funkcí státu a na krajské a místní úrovni má vliv na zajištění základních funkcí území.

Poškození, narušení nebo zničení kritické infrastruktury může být způsobeno přírodními katastrofami a vlivem činnosti lidského faktoru, který se váže na selhání techniky a technologických postupů a na úmyslné akce zahrnující terorismus a organizovaný zločin, a to jak jednotlivců tak skupin.

Ochrana kritické infrastruktury je proces, který je zaměřen na takové zajištění fungování subjektů kritické infrastruktury a objektů, které vlastní nebo provozují, tak aby nedocházelo k jejich selhání při zohlednění všech možných rizik a hrozeb. Smyslem ochrany kritické infrastruktury musí být proto minimalizace dopadů výpadku činnosti těchto infrastruktur tak, aby narušení funkcí, činností nebo služeb bylo krátkodobé, málo četné, zvladatelné přinejmenším provizorním nebo alternativním způsobem a územně omezené tak, aby postihlo co nejmenší počet obyvatelstva.

V důsledku existence provázanosti národní kritické infrastruktury s obdobnými infrastrukturami v mezinárodním měřítku, jak v jednotlivých oblastech (sektorech, odvětvích) kritické infrastruktury tak i z pohledu průřezových vzájemných vazeb mezi jednotlivými oblastmi (sektory, odvětvími) nelze vyloučit skutečnost, že narušení kritické infrastruktury jedné oblasti může ovlivnit další včetně mezinárodního dopadu. Jako nejčastější příklad lze uvést narušení dodávek elektřiny a plynu, nedostatek pohonných hmot nebo výpadky telekomunikačních sítí. Vzhledem k tomu, že převážná část kritických infrastruktur je

---

¹⁰ zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů

vlastněna a provozována soukromými subjekty, je nutné v rámci její ochrany stanovit sdílení odpovědností veřejné správy a privátního sektoru a výměnu informací mezi veřejnou správou a dalšími relevantními organizacemi včetně mezinárodní spolupráce.

Cílem ochrany kritické infrastruktury je zabezpečit ochranu nejen strategických ale především životních zájmů dotýkajících se životů a zdraví lidí, majetku, životního prostředí a existence lidské společnosti jako takové. Stát pro plnění své funkce musí za všech okolností a situací zabezpečit provozuschopnost základních prvků, vazeb a toků zabezpečujících chod státu a které jsou základem schopnosti státu udržet za každé situace jeho stabilitu a zabezpečit další rozvoj.

Prostředkem pro splnění výše uvedených funkcí a povinností s výhledem do budoucnosti je strategie, jejíž podstatou je dlouhodobý záměr činnosti k dosažení určitého cíle. Pro její vytvoření je nutné vzít v úvahu především komplexní charakter problematiky kritické infrastruktury a její ochrany, a to s ohledem na specifické vlastnosti jednotlivých oblastí (sektorů, odvětví) kritické infrastruktury a dále na vzájemné vazby mezi nimi. *Komplexní strategie České republiky k řešení problematiky ochrany kritické infrastruktury*¹ by měla představovat konsensuální rámec pro zpracování dalších koncepčních materiálů, které by ji rozvrhly do konkrétních kroků a následných opatření. Jedním z těchto komplexních kroků by se stal *Národní program ochrany kritické infrastruktury*¹ založený na zpracování dílčích strategií, koncepcí a analýz určených pro jednotlivé oblasti (sektory, odvětví) kritické infrastruktury a z nich vycházejících stanovení konkrétních úkolů, jejich nositelů a termínů plnění.

4.1.4. Požární ochrana

V oblasti preventivní požární ochrany je ústředním orgánem státní správy Ministerstvo vnitra. Úkoly na tomto úseku zabezpečují na příslušných úrovních také HZS krajů a v přenesené působnosti orgány krajů a obcí. Organizace a řízení výkonu státní správy přísluší MV-GŘ HZS ČR. Základními právními předpisy pro tuto činnost jsou především zákon o požární ochraně¹¹, zákon o IZS a prováděcí předpisy k nim. K této činnosti se rovněž vztahuje další legislativa z oblasti stavebního práva, prevence před závažnými haváriemi, způsobenými vybranými nebezpečnými látkami nebo přepravou nebezpečných látek.

V roce 2003 vydalo MV-GŘ HZS *Koncepci požární prevence v České republice*, která řeší otázky řízení a výkonu státní správy na úseku požární prevence a spolupráci s dalšími orgány státní správy a územní samosprávy.

Součástí činnosti v oblasti preventivní požární ochrany jsou i opatření týkající se ochrany obyvatelstva, zejména tyto okruhy činnosti:

- posuzování dokumentace staveb veřejného charakteru (ubytovací zařízení, velkokapacitní multifunkční budovy, společenská, kulturní a sportovní zařízení, obchodní domy a nákupní střediska, podzemní stavby, zdravotnická zařízení, správní budovy a správní střediska, stavby civilní ochrany a stavby dotčené požadavky civilní ochrany) z hlediska ochrany obyvatelstva,
- schvalování posouzení požárního nebezpečí ve veřejných a průmyslových objektech,
- kontrolní činnost ve veřejných a průmyslových objektech,
- sjednocování postupů a koordinace územních správních úřadů při zabezpečování úkolů souvisejících s objekty určenými k ochraně obyvatelstva,
- posuzování bezpečnostní dokumentace, vyplývající ze zákona o prevenci závažných

---

¹¹ zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů

havárií, včetně součinnosti při stanovování zón havarijního plánování a zpracovávání vnějších havarijních plánů pro tyto zóny,

- preventivně výchovná činnost na úseku požární ochrany, včetně činnosti propagační a ediční,
- podíl na zabezpečení nezbytných změn stávajících a návrhů nových normativních předpisů, souvisejících se stavbou, rekonstrukcí a provozem veřejných budov a průmyslových objektů,
- analýza zjištěných příčin vzniku požárů ve veřejných a průmyslových objektech a přijímaná bezpečnostní opatření.

Na základě prováděné činnosti a v souvislosti se současnou situací budou v oblasti požární prevence řešeny následující základní úkoly:

- vydání vyhlášky o technických podmínkách požární ochrany staveb a její následné uvádění do praxe,
- součinnost na přípravě novel zákonů a prováděcích předpisů vztahujících se k požární ochraně a IZS,
- úpravy právních předpisů a norem, souvisejících s požární ochranou veřejných staveb,
- nepřetržité plnění úkolů preventivně výchovné a propagační činnosti podle stanoveného zaměření,
- zabezpečování metodických, řídicích, součinnostních a koordinačních úkolů v souladu s koncepčními dokumenty na úseku požární prevence,
- plnění závěrů a navržených opatření z provedených analýz příčin vzniku požárů.

4.1.5. Ochrana zdraví osob

V souvislosti se zajišťováním bezpečnosti ČR je oprávněně očekávána připravenost zdravotnictví k poskytování zdravotní péče při událostech, které kromě jiných aspektů narušení bezpečnosti přinášejí situace s hromadným postižením osob na zdraví. Musí být vytvořen systém zajištění zdravotní péče o obyvatelstvo postižené na zdraví jakýmkoliv typem mimořádné události jako součást uceleného systému reakce státu k ochraně jeho zájmů. Zásadní význam v připravenosti zdravotnictví má posilování odolnosti společnosti před současnou nejvýraznější hrozbou – terorismem. Je povinností státu a celé veřejné správy zajistit záchranu života a zabránit vzniku těžké újmy na zdraví obyvatelstva při různých typech mimořádných událostí s akcentem na připravenost ke zvládnutí následků teroristického použití včetně teroristických útoků s použitím CBRN prostředků. Tato povinnost se dotýká i současné role zdravotnictví při zajištění bezpečnosti, a to od poskytování první pomoci až po zdravotní rehabilitaci postižených osob, včetně péče o duševní zdraví.

Zajištění zdravotní péče v rámci ochrany obyvatelstva se dá rozdělit na dvě základní oblasti, a to na zajišťování ochrany veřejného zdraví¹² a na záchranu života občana podle zvláštního právního předpisu¹³.

4.1.5.1. Ochrana veřejného zdraví

Priority orgánů ochrany veřejného zdraví (dále jen „orgány OVZ“) vychází ze současných poznatků a koncepce oboru hygieny a epidemiologie a zároveň zohledňují koncepci krizové připravenosti zdravotnictví ČR. Orgány OVZ svými postupy zabezpečují

---

¹² zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

¹³ zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů

podporu a ochranu v oblasti veřejného zdraví, zamezují šíření infekčních chorob a dohlíží na pracovní podmínky. Mezi priority orgánů OVZ patří:

- zřízení krizového operačního centra, resp. kontaktního bodu podle požadavku EC, ECDC, WHO a dalších orgánů. Agendu krizového operačního centra z pohledu orgánů OVZ budou tvořit především úkoly spojené se zajišťováním komunikace s ohlašovacími systémy EC a WHO (například RAS-BICHAT, EWRS, IHR, INFOSAN a další). Krizové operační centrum bude úzce spolupracovat s OPIS MV-GŘ HZS ČR, které zajistí trvalou dostupnost pro příjem a předávání zpráv;
- zajištění trvalé dostupnosti orgánů OVZ na regionální úrovni, tj. na úrovni krajských hygienických stanic k plnění úkolů složek IZS. Orgány OVZ (krajské hygienické stanice) jako ostatní složka IZS budou úzce spolupracovat s HZS krajů při řešení mimořádných událostí či zvládnání vysoce nebezpečných nákaz, k tomu Ministerstvo zdravotnictví zabezpečí závaznost vybraných typových činností složek IZS pro orgány OVZ;
- rozvíjení informačního systému „PANDEMIE“ a posilování schopnosti reakce ČR na zvládnání případné pandemie chřipky či výskyt jiné vysoce nebezpečné nákazy. Zabezpečení přípravy na ochranu obyvatelstva v případě vzniku pandemie chřipky bude zajištěno pravidelnou aktualizací pandemických plánů na národní i regionální úrovni a jejich prověřování v rámci připravovaných cvičení;
- zajištění vzdělávání populace i odborníků z jiných oblastí v problematice ochrany veřejného zdraví a další rozvoj komunikace s veřejností a sdělovacími prostředky s cílem zvládnání výskytu infekčních onemocnění;
- analýza možných nových hrozeb a rizik v oblasti veřejného zdraví spojených s globálními změnami klimatu (např. výskyt nových, dříve v ČR vzácných infekcí jako je malárie, hemoragické horečky, změna a rozšíření výskytu některých vektorových nákaz jako klíšťová encefalitida, borelioza), nebo řešení rizik spojených s možným nedostatkem pitné vody jako následek globálního oteplování;
- kontrola a dohled nad hygienickými podmínkami evakuovaného či ukrytého obyvatelstva, zajištění očkovacích látek pro případné epidemie a pandemii (např. žloutenka, chřipka), zabezpečení dovozu speciálních postřikových prostředků (např. proti komárům při jejich přemnožení po povodních) a plnění dalších úkolů spojených s ochranou veřejného zdraví patří.

4.1.5.2. Záchrana života a zdraví

Při záchraně života a zdraví je důležitá schopnost jednotlivých prvků zdravotnického systému efektivně reagovat v rámci interoperability celého systému při provádění záchranných a likvidačních prací a odstraňování následků mimořádné události na zdraví jednotlivých občanů i celých komunit. Do této oblasti bude třeba zahrnout i medicínské zajištění zdravotní péče a ochrany zdraví příslušníků a pracovníků složek integrovaného záchranného systému podílejících se na řešení události a odstraňování následků, a to včetně duševního zdraví.

Při vzniku mimořádné události nebo krizové situace bude resort zdravotnictví řešit v rámci svých kompetencí zejména tyto úkoly:

- zajištění přednemocniční neodkladné péče zdravotnickou a leteckou záchranou službou. K zabezpečení tohoto úkolu bude vydán nový zákon o zdravotnické záchranné službě a zákon o letecké záchranné službě, v nichž budou taxativně stanoveny kompetence jednotlivých subjektů, podílejících se na zajištění zdravotnické záchranné služby a letecké záchranné služby v ČR a současně budou vymezena jejich

práva a povinnosti. Tato péče musí být zajištěna i při hromadném postižení osob s velkým počtem zraněných;

- zajištění ambulantní péče, která je dělena na preventivní, akutní, dispenzární a screeningovou primární a specializovanou péči, kterou zabezpečují praktičtí lékaři a ambulantní specialisté. Do této části spadá např. péče o ukryté a evakuované obyvatelstvo, zajištění psychologické pomoci a krizové intervence, péče o pacienty v izolaci a karanténě;
- zajištění lůžkové péče pro postižené pacienty v lůžkových zdravotnických zařízeních různého typu i specializace, jako jsou fakultní nemocnice se spádovými traumacentry, urgentní příjmy v nemocnicích či speciální lůžka pro pacienty ozářené ionizujícím zářením. Součástí přípravy zdravotnických zařízení na mimořádné události je i péče o pacienty kontaminované nebezpečnými látkami. Tato zdravotnická zařízení musí být připravena na hromadný urgentní příjem zraněných a na poskytnutí odpovídající péče.

Při plnění uvedených úkolů nelze opomenout ani zajištění transfusních přípravků a krevních derivátů, dodávek profylaktik a vakcín, dodávek léků, zdravotnického materiálu, osobních ochranných prostředků pro zdravotnický personál a pacienty, ale také poskytování zdravotnické humanitární pomoci – dodávky léků a zdravotnického materiálu vybavení nemocnic, ambulancí, mobilních lůžkových bází, vyslání zdravotnického týmu do postižených oblastí, ale také zajištění zdravotní péče obyvatelstvu při krizové situaci vojenského charakteru.

4.1.6. Veterinární ochrana před nebezpečnými nákazami zvířat a jejich přenosem

Za běžného stavu (v období mimo krizové stavy) budou mimořádné události veterinárního charakteru řešeny formou mimořádných veterinárních opatření a nikoliv jako zásahy složek IZS. Tomu odpovídá nastavení pohotovostních veterinárních plánů, které jsou součástí plánů konkrétních činností havarijních plánů krajů. Tyto operační plány vychází typového plánu, zpracovaného na podporu řešení krizové situace typu „epizootie-hromadné nákazy zvířat“ a vzorového „Plánu mimořádných veterinárních opatření“.

Veterinární správy při zajišťování svých úkolů a opatření disponují vlastními silami a prostředky. Dále jsou ve státních hmotných rezervách uloženy prostředky pro likvidaci nakažených zvířat. Provádění samotných veterinárních opatření je závislé především na právnických a podnikajících fyzických osobách, působících v oboru (kafilérie, soukromí veterinární lékaři). Jejich využívání je legislativně dostatečně ošetřeno¹⁴. V případech, kdy tyto síly a prostředky nebudou ke zvládnutí situace postačovat (epidemie slintavky a kulhavky, výskyt BSE nebo a ptačí chřipky), je nutné využít mechanismy, dokumentaci, síly a prostředky IZS.

4.1.7. Věda a výzkum

Organizace výzkumu a vývoje v oblasti ochrany obyvatelstva bude i nadále řešena prostřednictvím jednoho centrálního pracoviště v působnosti MV-GŘ HZS ČR, odpovědného za analytické, syntetické a koncepční práce v této oblasti, získávání informací o nové technice a nových technologiích ve světě, vlastní doplňkový a aplikační výzkum a transfer těchto poznatků do praxe. Tímto pracovištěm je Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč.

Výzkumně vývojová podpora zabezpečení realizace stanovených věcných cílů rozvoje ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020 bude orientována, jako součást

---

¹⁴ zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů

Bezpečnostního výzkumu ČR, zejména na problémové okruhy, zvýrazněné touto koncepcí.

Věcné priority výzkumně vývojové podpory činností spojených s řešením ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech a krizových situacích vyžadují orientaci konkrétních prací v oblasti výzkumu a vývoje zejména na návrhy:

- souboru organizačních, řídicích, plánovacích, kontrolních, technických technologických, koordinačních a dalších opatření,
- opatření pro optimalizaci a rozvoj specifických metod, laboratorních technik, diagnostických testů a metodik pro zvýšení úrovně relevantních prostředků a služeb zabezpečujících:
  - ochranu obyvatelstva, majetku a životního prostředí při krizových situacích se zaměřením zejména na hodnocení radiační, chemické a biologické situace při použití CBRN,
  - detekci, charakterizaci, identifikaci a stanovení bojových chemických, biologických a jiných nebezpečných látek s využitím přístrojové techniky jak laboratoří HZS ČR, tak univerzitních a výzkumných pracovišť,
  - dekontaminaci osob a techniky po zásazích v kontaminovaných prostorech,
  - varování, vyrozumění a tísňové informování obyvatelstva,
- zvýšení účinnosti civilní podpory činnosti ozbrojených sil a bezpečnostních sborů pro případy jejich použití a zvýšení účinnosti vojenské podpory na vyžádání při řešení negativních důsledků závažných mimořádných událostí a krizových situací vojenského charakteru,
- souboru organizačních, řídicích, plánovacích, kontrolních, technických, technologických a dalších opatření pro řešení vybraných specifických problémů komunikace s obyvatelstvem,
- věcných záměrů opatření legislativního charakteru tak, aby byla v právním řádu vymezena problematika civilního nouzového plánování, jeho pracovní nástroje a systém součinnostních a koordinačních vazeb, dále aby optimalizované procesy civilního nouzového plánování umožnily plné využití civilních zdrojů v rámci vojenských opatření i při řešení následků mírových krizových situací.

Uvedené rozvojové směry a stanovené priority výzkumně vývojové podpory procesů ochrany obyvatelstva podmiňující zabezpečení a realizaci stanovených cílů jednotlivých segmentů věcné části Koncepce 2013/2020 budou uplatněny v rámci přípravy a realizace komplexně řešených výzkumných programů, projektů a záměrů *Bezpečnostního výzkumu ČR*.

V oblasti vědy a výzkumu je významná podpora NATO v rámci činnosti výboru Vědou pro mír a bezpečnost. Z finančních prostředků NATO jsou podporovány výzkumné projekty v oblasti environmentální bezpečnosti, CBRN látek, boje proti terorismu, řešení dopadů migrace obyvatelstva a informační bezpečnosti. Dále bude zajišťována podpora uspořádání odborných seminářů a stáží pro mladé pracovníky v oblasti vědy a výzkumu.

4.1.8. Hospodářská opatření pro krizové stavy

SSHR vykonává činnost s působností stanovenou zvláštním zákonem¹⁵ a dále podle zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o HOPKS“).

¹⁵ zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv, ve znění pozdějších předpisů

V oblasti plánování je třeba dokončit realizaci dokumentu nazvaného *Plán vytváření civilních zdrojů k zajištění bezpečnosti České republiky na léta 2007 – 2008* a zajistit implementaci vytvořených civilních zdrojů do krizové dokumentace. Na základě podkladů dotčených ústředních správních úřadů zpracovat *Plán vytváření civilních zdrojů k zajištění bezpečnosti České republiky na léta 2009 – 2010*.

Zajistit vyšší součinnost při zpracování plánu nezbytných dodávek na úrovni ústředních správních úřadů a krajských úřadů. Důsledně dodržovat ustanovení § 10 zákona o HOPKS.

V oblasti posuzování tvorby pohotovostních zásob zvýšit jejich efektivnost a účelnost.

V oblasti hospodářské mobilizace klást důraz zejména na organizační opatření a plánování. Vytváření mobilizačních rezerv a úhradu uchování výrobních schopností považovat pouze za opatření, které lze přijmout výjimečně ve zvlášť zdůvodněných případech.

V oblasti přípravy na řešení krizových situací pokračovat v další přípravě a realizaci opatření, vyplývajících ze zákona o HOPKS a prováděcích předpisů k tomuto zákonu v podmínkách jednotlivých ústředních správních úřadů, včetně další realizace opatření v oblasti HOPKS, vyplývajících ze závěrů z vyhodnocení činnosti v době povodní v roce 2002 a v roce 2006.

Trvale udržovat v majetku státu zejména ty druhy materiálů, které jsou nezbytné pro řešení krizových situací, jejichž vznik je náhlý a neočekávaný. Tím naplňovat silící trend krizových orgánů EU a NATO, které se po vyhodnocení reakcí na různé typy krizových situací, jež se udály v posledním období, udržovat určitou část těchto prostředků v majetku státu a mít je tak v kteroukoliv dobu k dispozici pro řešení krizových situací.

V oblasti ochrany obyvatelstva zajistit:

- pohotovostní prostředky na řešení krizových situací (mimořádných událostí),
- zásoby pro humanitární pomoc (nová skladba humanitárního balíčku),
- pořizování dalších prostředků v souladu s požadavky a specifikace MV-GŘ HZS ČR.

4.1.9. Mezinárodní spolupráce (EU, NATO, OSN)

V rámci EU je nadále reflektováno na vývoj spolupráce v rámci *Mechanismu Společenství v oblasti civilní ochrany*, který byl přepracován z hlediska zlepšení komplementarity s *Nástrojem pro financování civilní ochrany*. Využití Mechanismu Společenství bylo a i nadále bude testováno při mezinárodních cvičeních, kterých se ČR bude i nadále účastnit. Součástí Mechanismu Společenství je zavedení společného nouzového komunikačního a informačního systému civilní ochrany EU (projekt CECIS). MV-GŘ HZS ČR je zapojeno v provozu tohoto systému v podmínkách ČR. OPIS MV-GŘ HZS ČR funguje jako jednotný kontaktní bod pro Monitorovací a informační centrum Evropské Komise (dále jen „MIC“) jak v rámci Mechanismu, tak v systému koordinačních opatření EU pro mimořádné situace a krize. Česká jednotka USAR (Urban Search and Rescue Team) byla zařazena do databáze sil a prostředků EU a lze předpokládat rozšíření nahlášených sil a prostředků v této databázi. V EU je hlavní blízkou prioritou příprava na předsednictví ČR v Radě EU v 1. pololetí roku 2009 v pracovní skupině pro civilní ochranu (PROCIV E21). Priority ČR v této pracovní skupině jsou:

- *Evropský program na ochranu kritické infrastruktury*, který je již v současné době na této pracovní skupině řešen, ale nepředpokládá se, že by do konce roku 2008 získal návrh „Směrnice Rady o určování a označování evropské kritické infrastruktury a o posouzení potřeby zvýšit její ochranu“ svou konečnou podobu;

- zlepšení práce *Monitorovacího a informačního střediska* (MIC) a jeho spolupráce s ostatními mezinárodními organizacemi. MIC je jedním z rychlých varovných systémů Evropské komise, který podává informace o aktuálních mimořádných událostech ve světě a v případě žádosti koordinuje vysílání pomoci v oblasti civilní ochrany;
- vnitřní koordinace civilní ochrany v rámci EU;
- aktualizace *Manuálu nouzové a krizové koordinace EU*.

V oblasti spolupráce v rámci NATO bude nadále podporován vývoj v souvislosti s *Ministerskou směrnicí NATO* a to hlavně v oblasti aktualizací *Akčního plánu civilní nouzové připravenosti*, ochrany kritické infrastruktury, schémat pojištění válečných rizik, spolupráce s partnerskými státy a ostatními mezinárodními organizacemi a civilně – vojenské spolupráce. Prostřednictvím vyslaného styčného důstojníka na pozici dobrovolný národní příspěvek ČR v Euroatlantickém koordinačním středisku odezvy na krizové situace bude i nadále zajišťována koordinační vazba mezi ČR a NATO v operační oblasti. Ostatní úkoly na úseku civilní ochrany a ochrany obyvatelstva zajišťuje v NATO i v EU stálý delegát při NATO vyslaný MV-GŘ HZS ČR.

Výbor pro civilní ochranu (dále jen „CPC“) se zabývá veškerými aspekty na podporu ochrany obyvatelstva, bude novelizovat koncepční dokument ohledně kritické infrastruktury a koordinovat postup řešení této problematiky v ostatních plánovacích výborech. CPC vypracuje nástroj pro ohodnocení rizik pro různé druhy ohrožení CBRN k využití pro státy na dobrovolné bázi a ve spolupráci s Výborem pro plánování civilní komunikace (CCPC) rozšíří směrnice pro informování veřejnosti (Budapešťské směrnice) o technické aspekty krizové komunikace a varování veřejnosti.

Na základě dosavadního vývoje v oblasti zahraniční spolupráce lze předpokládat, že prioritou bude vedle spolupráce s mezinárodními organizacemi i spolupráce se sousedními zeměmi a dalšími vybranými zeměmi jako např. s Finskem, Francií, Maďarskem a Slovinskem. Další významnou oblastí bude nadále regionální spolupráce v příhraničních oblastech a lze předpokládat, že četnost vzájemných aktivit, především společných cvičení, dále vzroste. Povede k tomu i snaha Evropské komise pořádání těchto cvičení finančně podporovat prostřednictvím různých programů, hlavně pomocí Nástroje pro financování civilní ochrany.

4.2. Řešení ochrany obyvatelstva v případě nevojenských krizových situací

4.2.1. Ochrana před povodněmi

Ochrana před povodněmi je ošetřena zvláštním zákonem⁵ a prováděcími předpisy k tomuto zákonu. Vodní zákon stanovuje povodňovým orgánům povinnost zabezpečit řízení ochrany před povodněmi podle povodňových plánů včetně zabezpečení přípravy záchranných prací. Centrální řízení ochrany před povodněmi a výkon dozoru nad ní přísluší Ministerstvu životního prostředí s výjimkou řízení povodňových záchranných prací, které přísluší Ministerstvu vnitra.

Stávající systém byl definován *Strategií ochrany před povodněmi pro území České republiky*¹⁶ (dále jen „Strategie“), kterou vláda schválila jako základní politický dokument v oblasti povodňové ochrany, který vycházel z právních předpisů, organizačních, technických a ekonomických hledisek, formuloval další možná nezbytná opatření a dále vytvořil rámec pro definování konkrétních programů prevence před povodněmi. Strategie současně

¹⁶ usnesení vlády ČR ze dne 19. dubna 2000 č. 382

definovala i rozsah práv a povinností subjektů v linii stát - orgány samosprávy - občanská a podnikatelská veřejnost. Jejím cílem bylo rovněž vytvořit základ pro rozhodování veřejné správy jak při výběru konkrétní realizace opatření pro ochranu před povodněmi, tak i pro usměrňování rozvoje území. V návaznosti na Strategii vzala vláda v roce 2000 na vědomí předložený materiál *Záměry tvorby programů prevence před povodněmi*, který definoval programy prevence před povodněmi v gesci jednotlivých odpovědných resortů. Tyto programy jsou v různých modifikacích realizovány doposud.

Problematicke ochrany před povodněmi je dlouhodobě věnována soustavná pozornost, která je promítnuta do koncepcí jednotlivých resortů, např. do *Koncepce vodohospodářské politiky na léta 2004-2010*, do dokumentu SPŽP a především se stala součástí procesu plánování v oblasti vod. *Plán hlavních povodí České republiky*¹⁷ již vláda schválila a 8 plánů oblastí povodí bude předloženo příslušným orgánům krajů ke schválení do konce roku 2009. Také v souvislosti s přijetím nové evropské *směrnice o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik* bude v roce 2008 připravována novela vodního zákona a předpokládá se zavedení čtvrtého stupně povodňové aktivity pro inicializaci vyhlášení krizového stavu při povodni velkého rozsahu.

V dalším období bude pozornost věnována důkladnému rozpracování opatření k ochraně obyvatelstva před povodněmi v havarijních plánech krajů, zejména nouzového přežití postiženého obyvatelstva (evakuace, vytipování dostatečných kapacit pro nouzové ubytování a stravování, poskytování prostředků pro nouzové přežití, stejně tak jako nezbytných služeb a spolupráce s neziskovými organizacemi v této oblasti) a prostředků pro zabezpečení a usnadnění návratu do postižených míst. Také je třeba pokračovat v pravidelném procvičování připravenosti orgánů krizového řízení k řešení ochrany před povodněmi.

4.2.2. Ochrana životního prostředí (environmentální bezpečnost) a vliv změn na ochranu obyvatelstva

Návrhy opatření na zmenšování hrozeb a snižování rizik jsou obsaženy v dokumentu SPŽP, v krizovém plánu Ministerstva životního prostředí a v příslušné legislativě. Přehled právních předpisů v oblasti životního prostředí relevantních pro oblast ochrany obyvatelstva je zahrnut v příloze krizového plánu Ministerstva životního prostředí a v příslušných typových plánech.

Jde zejména o následujících okruhy problémů v oblasti environmentální bezpečnosti:

- ohrožení složek životního prostředí v důsledku antropogenní činnosti:
  - o ochrana půdy, vody a ovzduší před znečištěním,
  - o chemická bezpečnost (zákon o chemických látkách a přípravcích, zákon prevenci závažných havárií, zákon o integrované prevenci znečištění),
- ohrožení životního prostředí v důsledku živelních pohrom a katastrof:
  - o extrémní výkyvy počasí (extrémní sucho, horko, zima, záplavy, vichřice),
  - o změny klimatu (globální oteplování),
  - o ochrana přírody a krajiny,
  - o předpovědní, varovná a hlásná služba,
- ohrožení životního prostředí v důsledku poruch kritické infrastruktury:
  - o ochrana životního prostředí před důsledky poruch kritické infrastruktury.

Prioritou pro další období bude příprava koncepce environmentální bezpečnosti před působením zdrojů rizik antropogenního a přírodního původu, které by mohly způsobit rozsáhlé poškození životního prostředí (závažné havárie, poruchy kritické infrastruktury,

---

¹⁷ usnesení vlády ČR ze dne 23. května 2007 č. 562

živelní pohromy).

4.2.3. Ochrana před účinky havárií na jaderných zařízeních

Na území ČR se nacházejí dvě jaderné elektrárny (Jaderná elektrárna Dukovany, Jaderná elektrárna Temelín), které mají zpracován a schválen vnitřní havarijní plán¹⁸, pro případ závažných technologických havárií. Zásahové postupy a zásahové instrukce pro případ vzniku mimořádné události prvního nebo druhého stupně se procvičují minimálně jedenkrát ročně a pro případ vzniku mimořádné události třetího stupně minimálně jedenkrát za dva roky.

Krajský úřad, respektive HZS kraje, na jehož území se jaderná elektrárna nachází, zpracovává ve spolupráci s dotčenými obecními úřady obcí s rozšířenou působností vnější havarijní plán¹⁹, pro zónu havarijního plánování, který se ověřuje minimálně jedenkrát za tři roky cvičením.

Držitel povolení (ČEZ, a.s.) se podílí na zajištění činnosti celostátní radiační monitorovací sítě²⁰, vybavuje obyvatelstvo v zóně havarijního plánování prostředky ke snížení ozáření z vnitřní kontaminace radioaktivními látkami (antidoty), zajišťuje tiskovou a informační kampaň k zajištění připravenosti obyvatelstva v zóně havarijního plánování pro případy radiačních havárií, zabezpečuje účast svých odborníků na školení představitelů orgánů samosprávy v zóně havarijního plánování, zajišťuje souhrn technických a organizačních opatření zabezpečujících neprodlené předání informace o vzniku nebo podezření na vznik radiační havárie dotčeným orgánům a souhrn technických a organizačních opatření zabezpečujících včasné varování obyvatelstva při vzniku radiační havárie.

4.2.4. Ochrana před účinky závažných havárií v dopravě

Vládou schválená *Dopravní politika České republiky pro léta 2005 – 2013*²¹, která je základním strategickým dokumentem pro sektor dopravy, deklaruje, co stát a jeho exekutiva v oblasti dopravy musí provést na základě mezinárodních závazků, co chce udělat z pohledu společenských potřeb a může učinit s ohledem na finanční možnosti.

V současné době probíhá vyhodnocení účinnosti platné dopravní politiky, které bude předloženo vládě a na základě rozhodnutí vlády bude aktualizována, resp. zpracována nová dopravní politika. Navrhuje se specifikovat "cíle a kroky" v oblasti ochrany obyvatelstva při přepravě nebezpečných věcí a před účinky závažných havárií v dopravě v nové dopravní politice ČR.

4.2.5. Ochrana před účinky závažných havárií způsobených nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky

Účinná ochrana životního prostředí musí být postavena na vědeckých poznatcích, ale tam, kde tyto poznatky chybí nebo jsou zatíženy vysokou nejistotou, musí být uplatněn princip předběžné opatrnosti. Principem předběžné opatrnosti bude řídit také odhad schopnosti životního prostředí absorbovat znečištění.

---

¹⁸ vyhláška č. 318/2002 Sb., o podrobnostech k zajištění havarijní připravenosti jaderných zařízení a pracovišť se zdroji ionizujícího záření a o požadavcích na obsah vnitřního havarijního plánu a havarijního řádu, ve znění pozdějších předpisů

¹⁹ příloha č. 2 k vyhlášce č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění pozdějších předpisů

²⁰ vyhláška č. 319/2002 Sb., o funkci a organizaci celostátní radiační monitorovací sítě, ve znění pozdějších předpisů

²¹ usnesení vlády ČR ze dne 13. července 2005 č. 882

Tam, kde není možno dostatečně přesně rizika kvantifikovat nebo vynutit v praxi jejich řízené snížení, bude nutné přijímat cílená opatření (jako například zákaz rizikových technologií, úplné vyloučení nebezpečných látek a nebo náhrada). Preventivní opatření, uplatnění zásady prevence, je účinnější a ekonomicky efektivnější než náprava škod v případě nevratně znečištěných složek životního prostředí, vyčerpaných zdrojů, narušených ekosystémů a poškození zdraví. Uplatnění zásady prevence má velký význam rovněž v případech živelních katastrof.

Koncepčně je ochrana před účinky závažných havárií způsobených nebezpečnými chemickými látkami nebo přípravky zakotvena v dokumentu SPŽP.

Tato oblast je právně upravena zvláštním zákonem⁴, který zahrnuje zejména povinnosti provozovatelů zařízení, ve kterých jsou přítomny nebezpečné chemické látky a přípravky, při zajištění jejich bezpečnosti. Dále jsou stanoveny náležitosti pro zpracování vnitřních a vnějších havarijních plánů a povinnosti provozovatelů a krajských úřadů v oblasti informování veřejnosti o žádoucím chování v případě vzniku závažné havárie.

Důležitým nástrojem k omezování průmyslových vlivů a rizik je integrovaná prevence. Jejím hlavním cílem je dosáhnout vyššího stupně ochrany životního prostředí jako celku před znečištěním z průmyslu. Do českého právního systému byl tento přístup implementován dalším zvláštním zákonem²² a prováděcími předpisy k němu.

Rovněž oblast chemické bezpečnosti je ošetřena samostatným zákonem²³ a uplatňují se také přímo účinné právní předpisy (nařízení) Evropského společenství.

V rámci období vymezeného Konceptí 2013/2020 se předpokládá novelizovat předpisy, vztahující se k problematice prevence závažných havárií, zejména ve vazbě na úpravy směrnice 96/82/ES tzv. SEVESO II. Tyto úpravy zpravidla reagují na zkušenosti získané při řešení konkrétních mimořádných událostí spojených s únikem nebezpečné chemické látky nebo přípravku.

4.2.6. Ochrana před terorismem a organizovaným zločinem

Komplexním dokumentem stanovujícím koncepci boje s terorismem v ČR je *Národní akční plán boje proti terorismu*, který ukládá konkrétní termínované úkoly jednotlivým orgánům a ve svém II. pilíři se zabývá ochranou obyvatelstva a kritické infrastruktury.

Základním dokumentem na úseku boje s organizovaným zločinem je *Koncepce boje s organizovaným zločinem*, která ukládá konkrétní termínované úkoly. Pro oblast trestné činnosti páchané na životním prostředí byla dále přijata specifická *Koncepce boje s kriminalitou páchanou na životním prostředí v působnosti resortu vnitra*.

Boj s organizovaným zločinem je kompetencí Policie ČR a dalších bezpečnostních složek, nejedná se tedy o činnost v rámci IZS. V případě, že by v souvislosti s pácháním organizovaného zločinu nastala mimořádná událost podle zákona o IZS a nastal prostor pro ochranu obyvatelstva, bylo by postupováno stejně jako při jakékoliv jiné mimořádné události a není tedy zapotřebí nových postupů pro tyto situace.

4.2.7. Ochrana před negativními důsledky spojenými s migrací

Migrační politika státu vychází důsledně z platných právních předpisů souvisejících

---

²² zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci), ve znění pozdějších předpisů

²³ zákon č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a o chemických přípravcích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

s touto problematikou.

ČR transponuje do „cizineckého a azylového“ práva veškeré směrnice Rady ES a zohledňuje celou řadu dalších právních předpisů ES. Z nejdůležitějších je třeba uvést nařízení Rady ES č. 343/2003 z 18. února 2003 stanovující kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním občanem třetí země v některém z členských států, tzv. Dublin II.

Koncepce migrační politiky do současné doby zpracována nebyla. ČR je vázána předpisy EU a současně se podílí tvorbě migrační politiky v rámci unie (např. tzv. Haagský program). Vláda však přijala *Akční plán boje s nelegální migrací*.²⁴ O účinnosti přijatých opatření svědčí skutečnost, že počty zjištěných nelegálních migrantů se každoročně snižují.

Jedním z důležitých momentů v boji proti nelegální migraci je i tak zvaný systém včasného varování. Jde především o včasný přenos informací z oblasti ohniska vypuknutí krize vedoucí k migrační vlně. Ze strany Ministerstva zahraničních věcí je kladen důraz zejména na to, aby přenos informací týkajících se nelegální migrace byl co nejoperativnější. Za tímto účelem se pokračuje ve zlepšování informačních toků mezi zastupitelskými úřady a ústředím, které spočívá jak v modernizaci informačních a spojovacích technologií, tak i v úpravě interních informačních toků dle momentální potřeby. Prohlubuje se rovněž spolupráce s ministerstvy zahraničních věcí členských států EU a zejména s jejich krizovými centry.

Za účelem efektivnějšího boje s nelegální migrací bylo u Ministerstva vnitra zřízeno *Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci*²⁵ (dále jen „analytické centrum“). Nad jeho činností bude mít dohled koordinační orgán složený z náměstků ministrů dotčených ministerstev (Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo financí, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo dopravy a Ministerstvo průmyslu a obchodu). Na jedné straně bude tento orgán zajišťovat implementaci koncepčních opatření doporučených analytickým centrem a současně může analytickému centru ukládat konkrétní úkoly vyplývající z aktuálních potřeb. Koordinační orgán zajistí maximální efektivitu činnosti všech orgánů zapojených do ochrany hranic včetně vzájemné spolupráce a výměny informací na nejvyšší úrovni řízení.

ČR usiluje o sjednání readmisních smluv. Ministerstvo vnitra věnuje jejich sjednávání stálou pozornost, neboť jsou jedním z předpokladů úspěšného boje s nelegální migrací. Readmisní smlouvy stanoví pravidla pro předávání/přebírání osob, zejména pokud jde o lhůty a důkazní prostředky, kterými se státní občanství států smluvních stran dokazuje. Kromě toho readmisní smlouvy řeší i podmínky vracení občanů třetích států (tj. osob, které nejsou státními občany smluvních stran), kteří na území smluvního státu vstoupili neoprávněně z území druhého smluvního státu. V případě vlastních občanů a smluvně určeného okruhu občanů třetích států se readmisní smlouvy vztahují i na případy, kdy tyto osoby vstoupily oprávněně na území druhého smluvního státu, avšak přestaly splňovat pobytové podmínky (zanikla platnost oprávnění k pobytu). Většina readmisních smluv pak řeší i otázky policejních průvozů. Cílem readmisních smluv je tedy zjednodušení a urychlení procesu ověřování totožnosti osob, popř. podmínek pro předání občanů třetích států a jejich následné předávání.

ČR vyvíjí aktivity dvěma směry. Jednak nadále usiluje o sjednání dvoustranných readmisních smluv, jednak se spolupodílí na práci Komise EU při sjednávání readmisních dohod s vybranými třetími státy. Nedílnou součástí je i politika návratů nelegálních migrantů do zemí jejich původu, která představuje jak pro ČR, tak pro EU jeden z prvořadých zájmů.

²⁴ usnesení vlády ČR ze dne 4. února 2004 č. 108

²⁵ usnesení vlády ČR ze dne 22. srpna 2007 č. 933

Řešení problematiky nelegální migrace a vracení nelegálních migrantů je vždy jedním z bodů, které si předsednické země EU zařazují do svých programů.

ČR je otevřena všem cizincům, kteří chtějí na jejím území pobývat legálně a přijímat veškerá možná opatření k zamezení nelegální, resp. nekontrolovatelné imigrace.

ČR se dlouhodobě potýká se stárnutím obyvatelstva, což je zapříčiněno zejména velmi nízkou natalitou, ale zejména, ze strany mladé generace často využívanou, možností práce v jiných státech EU. Proto je nezbytně nutné tento deficit „nahradit“ jiným způsobem, např. legální imigrací cizinců do ČR. Vláda proto přijala *Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců*,²⁶ které jsou základním dokumentem pro budování moderní a cílené *Koncepce migrační politiky ČR*. V zásadě č. 4 je zcela jednoznačně uvedeno, že migrační politika státu neklade překážky legální migraci a podporuje imigraci (pokud nepřesáhne únosnou míru), která je pro stát a společnost v dlouhodobé perspektivě přínosná vzhledem k poklesu aktivně činného obyvatelstva.

S ohledem na vstup ČR do EU a následně i začlenění do schengenského prostoru se dá očekávat, že počty legálně pobývajících cizinců (zejména pak s povolením k trvalému či dlouhodobému pobytu) nadále porostou. Odhadovat však početní vývoj je velmi nesnadné. Pokud by současný trend trval i nadále, je možno se důvodně domnívat, že v letech 2013, resp. 2020 jich bude na našem území legálně pobývat více jak půl miliónu.

S ohledem na postupné odbourávání překážek volného pohybu osob a věcí mezi jednotlivými členskými státy EU, které tkví v samotné podstatě evropské integrace, se zvyšují i bezpečnostní rizika, kterým je nutné čelit nikoliv separátními kroky individuálních členských států, ale efektivní mezinárodní spoluprací v oblasti azylové a migrační politiky, ochrany hranic, boje proti mezinárodní trestné činnosti a terorismu, civilní ochrany atd.

Pro případ krizové situace typu „*migrační vlna velkého rozsahu*“ byl zpracován typový plán, který popisuje tuto krizovou situace, uvádí její příčiny, přijímá opatření, řeší její následky a stanovuje odpovědnost za její řešení. Tento plán se neustále pravidelně upravuje, jsou oslovováni hejtmani jednotlivých krajů s žádostmi o spolupráci při vytipování možných ubytovacích kapacit, zajištění stravování, lékařské péče či školní docházky. Řada úkolů spadá zejména do působnosti Ministerstva vnitra a Policie ČR např. evidence cizinců, lustrace v bezpečnostních evidencích, spolupráce se zpravodajskými službami, zajištění přepravy imigrantů do přijímacích středisek, jejich ostraha, zajištění karantény, prvotní lékařské prohlídky, stravování atd. V řadě případů pak ve spolupráci s Armádou ČR, a to na základě nařízení vlády o povolání vojáků Armády ČR k plnění úkolů Policie ČR (vláda svým nařízením stanovuje na kalendářní rok).

Opatření ochrany obyvatelstva, včetně cizích státních příslušníků aktuálně pobývajících na území ČR, před negativními důsledky spojenými se zvýšenou (nekontrolovanou) imigrací budou zaměřena:

- na přípravu sil a prostředků pro všestranné zabezpečení nouzového přežití přílivu nelegálních migrantů,
- na opatření ochrany veřejného zdraví k eliminaci transferu nakažlivých chorob, hrozby již známých chorob, nových a starých infekčních nemocí, rychlého šíření epidemií vlivem nárůstu letecké dopravy,
- k eliminaci zátěže pro sociální systém, společenských konfliktů s nelegálními imigranty, dopadu na kritickou infrastrukturu nebo jejím jednotlivým prvkům a činnosti členů z řad imigrantů získaných teroristickými organizacemi nebo

²⁶ usnesení vlády ČR ze dne 13. ledna 2003 č. 55

organizovaným zločinem působícím v zemích EU.

Všichni cizinci budou muset být v případě nebezpečí zabezpečeni i chráněni stejně jako občané ČR. Zvýšené nároky si vyžádá zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti (možnost kulturních, náboženských nebo etnických střetů, projevů nesnášenlivosti a netolerance), navýšení zdravotnických kapacit a léčiv (např. dostatečné zásoby vakcín a léků nebo připravenost mikrobiologických laboratoří, včetně mobilních, ochrana příslušníků záchranných a bezpečnostních složek) a poskytování potřebných informací (jazykové bariéry, nedůvěra, jiný způsob komunikace ve vyspělém a rozvojovém světě). Bude třeba se také připravit na mezinárodní dopady např. negativní reakce dalších států při nekontrolovatelné (tranzitní) emigraci z ČR.

4.2.8. Ochrana občanů a majetku České republiky při mimořádných událostech v zahraničí

Nutnost definovat vztahy diplomatické a konzulární ochrany s ostatními oblastmi pomoci občanům (civilní ochrana, pomoc v krizích, humanitární pomoc) byla hlavní myšlenkou zprávy, kterou 9. května 2006 předložil Michel Barnier Evropské jednotce civilní ochrany.

Konzulární pomoc je poskytována konzulární službou zastupitelských úřadů průběžně a je rutinně zvládána prostřednictvím konzulární služby příslušného zastupitelského úřadu a nebezpečí z prodlení zde nehrozí.

Ministerstvo zahraničních věcí rozpracovalo principy a zkušenosti konzulární služby na oblast přípravy a provádění pomoci občanům ČR při mimořádných událostech v zahraničí, které mají rozsáhlý dopad na občany ČR. V některých případech nelze ani vyloučit i vyřazení konzulárního úseku zastupitelského úřadu z činnosti (destrukcí zastupitelského úřadu) a nastává tak nutnost jeho rychlého nahrazení z jiného zastupitelského úřadu, případně zastupitelského úřadu členského státu EU nebo vysláním konzulárního týmu z ČR (ve státech EU tzv. Rapid Deployment Team).

Zvládnutí pomoci státu při dopadu mimořádné události velkého rozsahu na občany ČR v zahraničí přesahuje rámec samostatné činnosti Ministerstva zahraničních věcí a vyžaduje důkladnou a koordinovanou přípravu organizační, personální, materiální a finanční na spolupracujících ministerstvech a jiných správních úřadech. K této přípravě je třeba zcela nové právní zajištění srovnatelné s právním postavením orgánů státní správy a samosprávy pro řešení mimořádných událostí a krizových situací v ČR. Ministerstvo zahraničních věcí vyvíjí velké úsilí o zapracování návrhů na novou právní úpravu do připravované novelizace zákonů.

Ochrana majetku se týká pouze majetku státu za mimořádných událostí. Jedná se o ochranu právní a o ochranu objektů s použitím technických i personálních opatření. Majetek ČR v zahraničí, který je zejména v péči Ministerstva zahraničních věcí, je chráněn podle stávající zákonné úpravy na náklady rozpočtu ministerstva. Při vzniku mimořádné události v zahraničí, která může zvýšenou měrou ohrozit majetek ČR v zahraničí, je zapotřebí tuto základní ochranu po nezbytnou dobu zvýšit a to jak opatřeními technickými, tak i personálními.

Zvýšení ochranných opatření musí být provedeno rychle bez administrativních průtahů a musí opět vycházet z koordinované přípravy spolupracujících ministerstev a jiných správních úřadů. K této přípravě a následné realizaci ochrany majetku je potřeba vytvořit odpovídající právní zajištění.

4.3. Řešení ochrany obyvatelstva v případě stavu ohrožení státu a válečného stavu

Opatření spojená s přípravami pro období stavu ohrožení státu a válečného stavu budou plánována a zabezpečena v souladu se zpracovaným a vládou schváleným *Plánem obrany České republiky*²⁷ (dále jen „plán obrany“). Při tvorbě plánu obrany byla uplatněna ustanovení stávajících právních norem z oblasti bezpečnosti ČR, zajišťování obrany ČR, krizového řízení a principy obranné politiky obsažené ve strategických dokumentech přijatých vládou ČR²⁸.

Plán obrany představuje realizaci uvedených norem a principů v krizových situacích, určuje základní směry přípravy a použití potřebných zdrojů státu pro obranu za stavu ohrožení státu a válečného stavu. Jednotlivá opatření pro řešení ochrany obyvatelstva uvedená v plánu obrany je nutné zahrnout jednotlivými zpracovateli do připravovaných *dílčích plánů obrany*²⁹, včetně aktualizace již zpracovaných dokumentů.

5. Připravenost sil a prostředků

Akceschopnost IZS je závislá na kvalitě koordinační práce HZS ČR ve vztahu k dalším složkám IZS a na akceschopnosti jednotlivých složek IZS, která zahrnuje personál těchto složek s jeho odbornou úrovní a vybavením pro záchranné a likvidační práce.

Z pohledu koordinace složek IZS bude rozvíjena oblast tvorby a procvičování modelových postupů složek IZS v dokumentech nazývaných *typové činnosti složek IZS při společném zásahu*, které bude nadále vydávat MV–GŘ HZS ČR. Jednotlivé typové postupy jsou nejlépe ověřeným zdrojem pro odbornou přípravu personálu složek IZS na centrální, krajské i obecní úrovni.

Pro oblast samotného řízení společných zásahů se bude postupně budovat přijatelná informační podpora velitele zásahu se zaměřením na řízení velkých a složitých zásahů ve vazbě na moderní informační metody, např. geografický informační systém. Ty by měly ulehčit rozhodování velitele zásahu. Současně bude dán důraz na přípravu krizových štábů i štábů velitele zásahu.

Bude nutné se také zaměřit na řadu neformálních způsobů spolupráce zejména základních složek IZS vytvořením a procvičováním typových činností a prováděním pravidelných porad. U ostatních složek IZS, především z řad sdružení občanů, bude třeba provádět cílenou dotační politiku zaměřenou na spolupráci v IZS a na využitelnost a nasazení zdrojů těchto občanských sdružení.

Významným prvkem pro rozvoj připravenosti IZS bude připravované vybudování tzv. *Národního výzkumného a vzdělávacího centra* (souvisí s oblastí 4.1.7. Věda a výzkum), jehož cílem je také zásadní kvalitativní posun při realizaci systému vzdělávání a vybudování odpovídající infrastruktury pro jednotný a efektivní výcvik složek IZS. Realizace záměru je však podmíněna zajištěním spolufinancování ze strukturálních fondů EU.

Součástí budování IZS je výstavba a provozování informačního systému HZS ČR. Jeho cílem bude poskytnout nezbytnou informační a komunikační podporu všem složkám HZS ČR

---

²⁷ usnesení vlády ČR ze dne 13. srpna 2007 č. 882

²⁸ Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů; novelizovaná Bezpečnostní strategie České republiky, schválená usnesením vlády č. 1254/2003; Vojenská strategie České republiky, schválená usnesením vlády č. 578/2004

²⁹ nařízení vlády č. 51/2004 Sb., o plánování obrany státu

a spolupracujícím základním a vybraným ostatním složkám IZS. V komplexním pojetí informačních systémů veřejné správy bude tato činnost zastřešena informačním systémem na podporu krizového řízení.

Pozornost bude třeba i nadále věnovat personálu složek IZS, který je složen z dobrovolníků. Zde panuje i bude panovat, stejně jako v jiných zemích, určité napětí z pohledu možnosti, ale i četnosti, uvolňování zaměstnanců k činnosti v dobrovolnických organizacích. Je jasné, že postavení podnikatele na trhu může být diskvalifikováno tím, že zaměstnává občany, kteří mohou odejít z pracovního procesu v případě vzniku mimořádné události do dobrovolnických složek IZS. Řešením není pozitivní diskriminace těchto zaměstnanců na pracovním trhu úpravou pracovně právních vztahů, protože to by mohlo vyústit ve snahu uvedené zaměstnance nezaměstnávat a zhoršilo by to jejich postavení na trhu práce. Řešením je možnost daňových odpisů zaměstnavatelů za ztráty způsobené odchodem zaměstnance k provádění záchranných nebo likvidačních prací v dobrovolnické složce IZS a také především citlivé povolávání uvedených složek IZS v případě mimořádných událostí a to především jako složky doplňkové (druhosledové) na podporu činnosti složek základních.

5.1. Jednotky požární ochrany a zařízení civilní ochrany

Zabezpečování úkolů na úseku ochrany obyvatelstva, které je nutné plnit zejména v rámci obce, správního obvodu obecního úřadu obce s rozšířenou působností nebo kraje při vzniku mimořádné události a následně doplnit činnosti základních složek IZS při zajišťování úkolů záchranných a likvidačních prací, je cílem jednotek požární ochrany, zařízení CO a odřadů vytvářených k plnění úkolů a opatření ochrany obyvatelstva. K jednotkám požární ochrany a do odřadů mohou být zařazováni členové občanských sdružení nebo další osoby poskytující osobní a věcnou pomoc. Z materiálových zdrojů musí být pro úkoly ochrany obyvatelstva využity také objekty a zařízení zřizovaná obcemi a kraji (školy, kulturní domy, sportovní stadiony apod.) a to s jejich personálem posíleným o předurčené jednotky SDH obcí, plnicí specifické úkoly ochrany obyvatelstva.

Pro činnosti jednotek požární ochrany, zařízení CO a vytvářených odřadů k zabezpečení plnění úkolů ochrany obyvatelstva na daném teritoriu bude určující zejména havarijní plán kraje a plošné rozmístění jednotek požární ochrany kraje a z toho vyplývající :

- zdroje možných rizik vzniku mimořádné události a stupně nebezpečí katastrálních území obcí podle plošného pokrytí území kraje jednotkami požární ochrany,
- rozsah a obsah úkolů k zabezpečení ochrany obyvatelstva vyplývající z havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu,
- seznam jednotek požární ochrany zabezpečujících plošné pokrytí, jejich dislokace a předurčení podle základní tabulky plošného pokrytí pro jednotlivá katastrální území obcí, množství a druh věcných prostředků využitelných pro plnění úkolů ochrany obyvatelstva.

1.5.2. Síly a prostředky za válečného stavu

Základním postulátem je, že ochranu obyvatelstva za válečného stavu musí zabezpečovat složky, které tuto činnost provádí v době mimo vojenského ohrožení. Je nutné zabezpečit, aby si složky IZS v období válečného stavu zachovaly svůj personál a vybavení (síly a prostředky). Pro období válečného stavu bude třeba vytvořit uspokojivý systém tak, aby personál zejména základních složek IZS byl posílen o předurčené síly z řad stávajících dobrovolníků. V případě HZS ČR by to měl být zejména personál jednotek SDH vybraných obcí (kategorie JPO II a JPO III), který by se měl začlenit do jednotek HZS krajů. K tomuto záměru je třeba přizpůsobit systémy hospodářské mobilizace a branné povinnosti občanů.

Pro případy vojenských krizových situací (plánování obrany státu) obec zvýší počet předurčených osob pro plnění úkolů v oblasti ochrany obyvatelstva v souladu s krizovým plánem kraje a dílčím plánem obrany a zajistí zproštění předurčených osob z povinnosti vykonat mimořádnou vojenskou službu podle zvláštního právního předpisu³⁰.

V ostatních složkách IZS sehrávají svou úlohu rovněž VZÚ Armády ČR. V rámci realizace *Transformace resortu Ministerstva obrany*⁸ dojde ke změnám ve vyčleňování sil a prostředků Armády ČR pro IZS. Tyto úkoly budou přehodnoceny a v návaznosti na to bude upravena dokumentace IZS a aktualizovány krizové plány krajů, havarijní plány krajů a vnější havarijní plány pro zóny havarijního plánování jaderných elektráren a objektů a zařízení s nebezpečnými chemickými látkami.

1.5.3. Operační řízení

Podle současného vývoje je vytvořen v oblasti operačního řízení předpoklad, že cílovým stavem bude existence jednoho celostátního operačního a informačního střediska (OPIS MV-GŘ HZS ČR), 14 krajských a stanovený počet tzv. sektorových operačních a informačních středisek.

V rámci dalšího rozvoje v této oblasti se předpokládá vybudování jednotné informační technologické platformy operačního řízení pro všechny základní složky IZS. Realizace záměru je však podmíněna zajištěním spolufinancování ze strukturálních fondů EU.

Vybudování informačního systému operačních středisek bude řešeno tak, aby byl zajištěn provoz informačních a komunikačních sítí a služeb IZS a aby byla zajištěna nepřetržitá obsluha telefonní linky jednotného evropského čísla tísňového volání (112) a srovnatelná dostupnost ze všech míst ČR. HZS ČR bude zabezpečovat provoz 14 telefonních center tísňového volání 112 na krajských operačních a informačních střediscích u HZS krajů a HZS hl. města Prahy.

6. Materiální a finanční zabezpečení

Nevojenská ohrožení a vzrůstající rozsah jejich možných dopadů vyžaduje adekvátní navýšení finančních prostředků na ochranu obyvatelstva.

Výdaje na ochranu obyvatelstva jsou součástí výdajů státního rozpočtu, rozpočtů resortů, ostatních ústředních správních úřadů, územních samosprávných celků a výdajů právnických osob a podnikajících fyzických osob. Z rozpočtové kapitoly Ministerstva vnitra budou hrazeny výdaje na výstavbu, modernizaci a provozování infrastruktury jednotného systému varování a vyzkoušení a jeho propojování s hromadnými informačními prostředky, výstavbu a provoz informačního systému na podporu krizového řízení, vybavování HZS ČR speciální technikou a přístroji pro zabezpečení záchranných a likvidačních prací, vytváření zásob pro nouzové přežití obyvatelstva postiženého mimořádnou událostí, přípravu obyvatelstva, dotace obcím, právnickým osobám a podnikajícím fyzickým osobám na výstavbu koncových prvků jednotného systému varování a vyzkoušení, granty občanským sdružením, náhrady výdajů vynakládaných právnickými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva (zřizovatelům zařízení CO³¹) a na zajištění provozu infrastruktury HZS ČR ve vztahu k úkolům ochrany obyvatelstva.

³⁰ zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), ve znění pozdějších předpisů

³¹ ustanovení § 8 nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právnickými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva, ve znění pozdějších předpisů

7. Závěr

Ústředním správním úřadem ve věcech ochrany obyvatelstva je Ministerstvo vnitra a garantem za přípravu a plnění základních opatření v oblasti ochrany obyvatelstva je HZS ČR.

V této koncepci je opět zvýrazněna potřeba informovanosti a vzdělání v oblasti ochrany obyvatelstva, posílení a materiální zabezpečení složek IZS, odpovědnost ministerstev, ústředních správních úřadů, obcí, právnických a fyzických osob za ochranu obyvatelstva.

Na základě vyhodnocení předchozí koncepce ochrany obyvatelstva lze konstatovat, že systém ochrany obyvatelstva je funkční. V dalším období budou připravována opatření legislativní i nelegislativní povahy, obsažená zejména v *Návrhu optimalizace současného bezpečnostního systému ČR*³². Jedním z limitujících faktorů dalšího zvyšování úrovně připravenosti opatření k ochraně obyvatelstva zejména v oblasti materiálního zabezpečení je výše rozpočtovaných finančních prostředků.

Postup, odpovědnost a termíny plnění úkolů stanovených pro zvýšení připravenosti opatření k ochraně obyvatelstva jsou uvedeny v „Harmonogramu realizace opatření ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020“.

---

³² usnesení vlády ČR ze dne 21. září 2005 č. 1214; usnesení vlády ČR ze dne 9. ledna 2008 č. 7

Harmonogram realizace opatření ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020

1. V návaznosti na stavební zákon stanovit základní technické požadavky na stavby civilní ochrany a stavby dotčené požadavky civilní ochrany.

Odpovídá: ministr vnitra

Součinnost: Ministerstvo pro místní rozvoj

Termín: 2009

2. Vytvořit legislativní podmínky pro HZS krajů k účinnějšímu prosazování požadavků ochrany obyvatelstva již ve fázi územního a stavebního řízení.

Odpovídá: ministr vnitra

Součinnost: Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo zdravotnictví

Termín: 2009

3. Realizovat v plném rozsahu opatření k delimitaci a předání 157. záchranného praporu Hlučín Hasičskému záchrannému sboru ČR.

Odpovídá: ministryně obrany

Součinnost: Ministerstvo vnitra

Termín: 2008

4. Analyzovat možnosti a stanovit základní požadavky na projektování staveb, ve kterých dochází ke shromažďování velkého počtu osob a které mohou být potenciálně ohroženy mimořádnými událostmi vyplývajícími z bezpečnostních hrozeb a rizik.

Odpovídá: ministr pro místní rozvoj

Součinnost: Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zdravotnictví

Termín: 2010

5. Aktualizovat opatření ochrany obyvatelstva a další opatření související s ochranou života, zdraví, majetku a životního prostředí, zapracovaná do typových plánů pro řešení krizových situací.

Odpovídá: ministr vnitra

Součinnost: ministerstva a ústřední správní úřady – zpracovatelé typových plánů

Termín: 2010

6. Zpřístupnit povodňový informační systém veřejnosti (digitální povodňový plán, atlas záplavových území).

Odpovídá: ministr životního prostředí

Součinnost: Ministerstvo vnitra

Termín: 2010

7. Připravit koncepci environmentální bezpečnosti před působením zdrojů rizik antropogenního a přírodního původu, které by mohly způsobit rozsáhlé poškození životního prostředí (závažné havárie, poruchy kritické infrastruktury, živelní pohromy).

*Odpovídá: ministr životního prostředí
Součinnost: Ministerstvo vnitra
Termín: 2010*

8. Vytvořit Program výchovy a vzdělávání obyvatelstva k jeho bezpečnosti a ochraně při mimořádných událostech a krizových situacích.

*Odpovídá: ministr vnitra
Součinnost: : Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy,
Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo dopravy
Termín: 2010*

9. Na základě výsledků pilotního projektu navrhnout začlenění tematiky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ do studijních programů pedagogických fakult.

*Odpovídá: ministr vnitra
Součinnost: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy,
Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo dopravy
Termín: 2010*

10. Průběžně sledovat a koordinovat vývoj a plnění úkolu u zainteresovaných ministerstev v oblasti ochrany obyvatelstva v případě nevojenských krizových situací a vyhodnotit plnění Harmonogramu realizace opatření ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020.

*Odpovídá: ministr vnitra
Součinnost: ministerstva a ostatní správní úřady
Termín: 2010*

11. Dokončit kontrolu funkčnosti majetku zaúčtovaného podle opatření Ministerstva financí č.j. 221/84067/2001 a provádět vyřídění a likvidaci nefunkčního materiálu.

*Odpovídá: ministr vnitra
Termín: 2012*

12. Stanovit a realizovat zásady pro modernizaci a výstavbu systému varování a informování obyvatelstva, vyznění orgánů krizového řízení a složek IZS v ČR a přerozdělení odpovědnosti za jednotlivé části tohoto systému, zvláště za infrastrukturu a za koncové prvky varování, včetně finančního podílu.

*Odpovídá: ministr vnitra
Termín: 2013*

- 13.** Zabezpečit realizaci ministerských směrnic pro civilní nouzové plánování Severoatlantické aliance na příslušná období v oblasti ochrany obyvatelstva České republiky.

Odpovídá ministr vnitra

Součinnost: dotčená ministerstva a ostatní ústřední správní úřady

Termín: podle platnosti směrnic

- 14.** Zapojit se do projektů spojených s ochranou obyvatelstva a zajišťovat finanční prostředky z fondů Evropské unie k jejich realizaci.

Odpovídá: ministr vnitra

Součinnost: Ministerstvo zdravotnictví, dotčené ostatní ústřední správní úřady a kraje

Termín: 2013

- 15.** Vytvořit podmínky pro zřizování víceúčelových zařízení za účelem dekontaminace, vypracovat zásady a postupy při dekontaminaci většího počtu osob a pro dekontaminaci zraněných a doplnit moderní mobilní prostředky pro zabezpečení tohoto úkolu.

Odpovídá: ministr vnitra

Součinnost: Ministerstvo zdravotnictví

Termín: 2013

- 16.** Stanovit postupy pro distribuci vytvořených zásob nouzového přežití fyzickým osobám v postižených oblastech.

Odpovídá: ministr vnitra

Součinnost: Ministerstvo zdravotnictví

Termín: 2013

- 17.** Zajistit věcné prostředky pro ochranu obyvatelstva a prostředky individuální ochrany pro určené kategorie osob systémem hospodářských opatření pro krizové stavy.

Odpovídá: předseda Správy státních hmotných rezerv

Součinnost: Ministerstvo vnitra

Termín: 2013

- 18.** K provádění dekontaminace osob a techniky vybavit předurčené jednotky HZS ČR (opěrné body) mobilními prostředky.

Odpovídá: ministr vnitra

Termín: 2013

Výhled do roku 2020

- Pokračovat ve vybavování a přípravě složek integrovaného záchranného systému, včetně zařízení civilní ochrany, k plnění úkolů ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech a krizových situacích.

Odpovídají: zřizovatelé složek IZS

- Dokončit obměnu elektrických rotačních sirén za moderní koncové prvky varování, které umožní vyslání varovného signálu, po kterém bude vyslána tísňová informace, v zónách vnějšího havarijního plánování a na územích ohrožených povodněmi. V těchto lokalitách umístit detektory pro měření fyzikálních a chemických veličin.

Odpovídá: určení provozovatelé

*Součinnost: Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zemědělství,
Ministerstvo životního prostředí a dotčené správní úřady*

- Vybudovat selektivní obousměrný systém ovládání a monitorování stavu koncových prvků varování, který současně zajistí přenos informací z detektorů měření výšky hladiny vodních toků ve vybraných lokalitách a úniku nebezpečných látek u vybraných subjektů, které tyto látky skladují nebo vyrábějí.

Odpovídá: ministr vnitra

*Součinnost: Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo životního
prostředí a dotčené správní úřady*

- Navrhnout opatření ke zvýšení bezpečnosti osob, majetku a životního prostředí při přepravách vysoce rizikových nebezpečných věcí.

Odpovídá: ministr dopravy

*Součinnost: Ministerstvo vnitra, Ministerstvo životního
prostředí, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo
zdravotnictví, Státní úřad pro jadernou bezpečnost*